

HONDARRIBIA

D. L. S. S. 122/86 Imp. R. Fernández - J. Arana, 27 - Iruñe

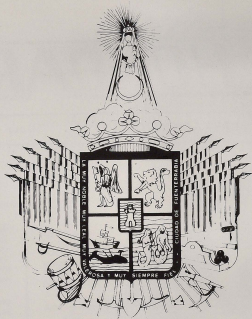
6. Zenbakia

UDAL EUSKARA AZPIBATZORDEA

50pta.

1986 Iraila

HONDARRIBIKO HIRI OSO PRESTU, OSO LEIAL,
OSO..., UDAL TXIT GORENAK ANTOLATUTA,
OSPAUKO DIREN

JAI NAGUSIEN EGITARAU.

ABUZTUAK 31, IGANDEA

Goizeko 10etan.— Polikiroldegi Nagusian banakako ESKU-PILOTA Txapelketa.

IRAILAK 5, OSTIRALA

Gauko 10etan.— Gipuzkoa Plazan JAZZ Kontzertua.
Aurpegi beltzutu eta hortzak ondo garbituta etorri.

IRAILAK 6, LARUNBATA

Goizeko 9etatik 1etara eta 4etatik 8etara.— Benta aurreko Polikiroldegian II FUTBITO Txapelketa.

11tan.— Txistulariekin batera ERRALDOI eta BURUHANDIekin kalez kale ibiliko gera.

Arratsaldeko 4etan.— Apezpiku Plazara etorri zaitezte MARGOLARI TXIKI guztiak. Ea zein gauza eder egiten duzen.

Ordu berean.— Butron Pasealekuan Gipuzkoa mailako TOKA Txapelketa eta San Telmo Tiro Zelaian PLATER Zatiketa.

5etan.— Gipuzkoa Plazan HAURRENTZAKO JAIA. Bidali zuen haurrak, katepean primeran pasa dezaten.

Ordu berean.— Alde batetik, Jostaldi Pilotalekuan SASKIBALOI Txapelketa, eta beste aldetik Butron Pasealekuan (bere pareko uretan, noski!) Batel eta Bakarkakoen ESTROPADA.

6,30etan.— Zumarditik irten eta korrika "X. GUADALUPERA IGOERA".

Gauko 10etan.— San Kristobal Plazatik eta kalez kale kantinerak daraman GURDI-APAINDUaren aurretik goazen saltoka.

Ondoren, Kasino Zaharreko zuhaitz azpian, ilargipean, garai zaharrak gogoratzuz, Musika Bandarekin DANTZALDIA.

IRAILAK 7, IGANDEA

Atzoko ordu berdintsuetan.— Leku berean eta berrirori FUTBITO Txapelketa.

Goizeko 10,30etan.— Polikiroldegian SASKIBALOI gehiago.

Ordu berean.— Amute Auzotik irten, eta herriko kaleetan zehar gure atzetik ibiliko dira BURUHANDI eta ERRALDOI, haurren danborradarekin batera.

Eguerdiko 12tan.— "AUPA, ORAIN BAI HASTEN DIRELA JAIK suziri eta kanpai hotsez!!!

Bitartean txistulariek Hiriko kaleak alaituko dituzte TITI BILITI doinuz.

Ordu berean.— SASKIBALOI Txapelketaren amaiera eta sari banaketa betiko lekuan.

Arratsaldeko 4etan.— San Telmo Tiro Zelaian, herriko eskopeteruen tiroz, ez da PLATER osorik geldituko.

5etan.— Polikiroldegian Binakako ESKUPILOTA Txapelketaren finala eta sari-banaketa.

6,30etan.— Musika Bandarekin TITI BILITI KORROKALLEA.

8etan.— Eliza Nagusian SALBE OSPETSUA Udala bertan dela.

Bitartean Eliz-atarian fusil eta kañoi danbadak entzungo dira.

Ondoren, Harma Plazan Udal Agintarien AURREZKU DAN-TZA eta Aginte-Makilaren eskuz aldatzea.

Berehala, DAN-DAN-DANBORRADAREN kalejira.

8,30etan.— Harresian zehar antortzak piztuko dira.

Gaueko 10,30etan.— Gipuzkoa Plazan filme bat ikusteko aukera.

11etan.— Marlaixa TXARANGAREKIN salto egitera.

Oharra: Goiz xamar ERRETIRATZEA gomendatzen da, bihar, Tropan tente ibiltzeko.

IRAILAK 8, ASTELEHENA

Goizeko 5etan.— Ahal duena, jaiki dedin, ALBORADA.

6etan.— Jaiki berriro Musika Banda eta Tanborradaren DIANAREKIN.

8,30etan.— TROPA!! Gernikako Arbola Plazan, konpainia guztiak bildu eta... "De frente sobre el hombro, hermak bizkarrean hartu ata arruti!"... Guadalupe aldera, Meza Nagusira.

Eguerdiko 12,30etan.— Irungo Musika Bandaren KON-TZERTUA.

Arratsaldeko 5,30etan.— TROPAREN bigarren aldia.

8,30etatik 2etara.— Zumardian DANTZALDIA. Tartean, egunaren azken apurak erretzeko ZEZEN-SUZKOA.

IRAILAK 9, ASTEARTEA

Goizeko 9etan.— Altxa, altxa! DULTZAINEROAK.

11etan.— ERRALDOI eta BURUHANDIAK, gaur dultzaineroekin.

Eguerdiko puntuan.— Gipuzkoa Plazan, MAUREN ANIMAZIOA.

12,30etan.— Bentan, SOKAMUTURRA (gomendioa: gure aldizkariarekin zezenen aurrean korrika egin).

Arratsaldeko 5,30etan.— Portuko zirkuito-pistan TXIRRINDULARI Laisterketa.

6,30etan.— Bentako Kiroldegian, FUTBITOA beste bi orduz.

8etan.— Gipuzkoa Plazan, KEMEN Dantza Taldearen saioa.

11tan.— Harma Plazan, martxa HERRITARRAK Taldearekin.

12etan.— Hor bertan, SU ARTIFIZIALAK eta ZEZEN-SUZKOA. Hau "suskoo"!!

IRAILAK 10, ASTEZAKENA

ARRANTZALE EGUNA. Arrantzaleen Txaranga egun osoan kalez kale ibiliko da.

Goizeko 8,30etan.— Herriko Txistulari eskolakoen ALBORADA.

10etan.— Kaleko Elizan, ohiturazko MEZA NAGUSIA.

11etan.— ERRALDOI eta BURUHANDIAK.

12,30etan.— Kale Nagusian, SOKAMUTURRA, Lastur abeltzatza famatuaren zezenekin.

Arratsaldeko 1,30etan.— Bentan BERTSOLARIAK.

2etan.— BAZKARI BIKAINAK, Jostaldi Pilotalekuan ZAHARRENA eta Bentan ARRANTZALEENA.

5etan.— San Pedro Kalean, haurren "PATATA-TORTILLA" txapelketa eta JOKOAK.

Ordu berean.— Bentan KUKAÑAK, PIRUAK, BOTTIKAK eta arrantzaletako jokoak "telebistaz zuzenean emanak".

5,30etan.— Zumardian, Nazioarteko XXII DANTZA ASKATU Txapelketa.

Gaueko 9etan.— Santiago Kalean, ELTZEGOR abes-taldea.

10,30etan.— Gipuzkoa Plazan ANTZERKIA.

11etan.— Bentan, AKELARRE Taldearekin DANTZALDIA.

IRAILAK 11, OSTEGUNA

Goizeko 9,30etan.— TXISTULARIEN ALARDEA, biribilketa alaiak joaz.

11,30etan.— Kale Nagusian BERTSOLARIAK.

Eguerdiko 12etan.— Bentan azken FUTBITO saioa.

12,15etan.— Kontsejuko arkepupen XXIII TXISTULARI KONTZERTU Nagusia.

Arratsaldeko 1,15etan.— Bigarren BERTSOLARI saioa.

5etan.— Zumardian HERRI KIROLAK.

7etan.— Polikiroldegian, profesional arteko ESKU PILOTA Partiduak.

8etan.— Zumarditik Portura KALEJIRA zaratsua.

Gaueko 10etan.— Benta aurrean, ROCK KONTZERTUA gaztetxoak leher egin arte.

12etan.— Butron Pasealekuan SUAK eta ondoren jaien azken izerdiak bota eta azken apurrek erretzeko ZEZEN SUZKOA.

ALARDEKO AGINTARIAK

Hatzeroena:
Liborio Aranburu

Danborrada:
Ignazio Ugarte

Musika banda:
Jose Antonio Irastorza

Saldigainean:
Yokin Etxaniz (JENERALA).

Jaizubiakoa:
Domingo Susperregi.

Arkollakoa:
Jose Mari Gurrutxet.

Akartegikoa:
Dionisio Anzizar.

Herrikoa:
Juan Fernandez Fernandez.

Montañakoa:
Felix Duinat.

Semisargakoa:
Jose Manuel Zabala Salaberria.

Kostakoa:
Ignazio Gonzalez Iridoy.

Gora Ama Guadalupekoa:
Moises Jauregi Olaiola.

Ama Guadalupekoa:
Eusebio Salaberria Amunarriz.

Gazteria:
Jose Antonio Iza Indo.

Beti Gazte:
Jose Migel Elduayen.

Gora Arrantzale Gazteak:
Maximiano Emazabel Goikoetxea.

Mixtakoa:
Felipe Izquierdo.

Mendelukoa:
Luis Ezquerro Moleiro.

Oleasokoa:
J. Manuel Susperregi.

Arrantzaleen Kofradiakoa:
Florencio Sorondo.

Artilleriakoa:
Jose Luis Sanchez Zubialde.

Kornetina:
Eudvigio Tife Aseginolaza.

NEKAZARIAK ETA ALARDEA

Herriko jaiak nola ospatzen zuten baserritarrek?

Nere ustez, Hondarribiko jaiak bi egunetara mugatzen ziren **baserritarren**-tzako: Irailaren 8, Ama Birjina eguna, eta irailaren 11, **Nekazarien** eguna.

Ama Birjina egunean, bost talde edo konpañia ateratzen ziren Alardean: bat, **Jaizubia**. Konpañia hau Mendelun elkartzen zen, gaur egun Mendelutik zubia pasatzen den lekuan, edo lehengo panaderia zaharrean, eta hortik joaten ziren desfile moduan Harma Plazara. **Arkolla**, berriz, Amuten elkartzen zen, eta **Kosta** eta **Amuterekin** batera joaten ziren Harma Plazara iritsi ordurako. **Semisarga**, bere aldetik, Errandonean batzen zen. **Akartergi** eta **Montañak** beste hainbeste egiten zuten, eta, horrela, nekazari ugari biltzen zen Alardean.

Jaizubia zen, eta da, nekazarietatik ateratzen den lehenengo tropa. Gero Arkolla, Semisarga, Akartergi eta Montaña.

Gauza bitxia bezala esan, urte batean ez zela atera Jaizubiako auzoa, eguraldi txarra egiten zuelako edo beste arrazoi-oren bategatik. Ordurarte Jaizubia izaten zen herriko ikurriña edo bandera eramaten zuena. Baina urte hartan, Jaizubia agertu ez zenez, Arkollakoek eraman zuten bandera, eta harrez gero ere Arkollak jarraitzen du, nahiz eta Jaizubiakoek behin baino gehiagotan eskatu.

Kantinerak

Auzo bakoitzak hautatzen zuen bere kantinera. Jaizubiako kasuan, adibidez, Montserraten egiten zen hautaketa. Beste auzoak ez dakit non eta nola. Baina Jaizubiak orduan Montserraten ospatzen zituzenez bere festak Abuztuaren 15ean, hantxe elkartzen ziren egun horretan bi edo hiru lagun, eta bakoitzak izen bat ematen zuen, eta gutxi gora behera ordu laurden bat zuten zein kantinera aterako

zen erabakitzeko.

Artilleriak leku berezia izan zuen baserritarren artean, eta Artillerian agintzen zutenak gehienbat baserritarrak izaten ziren. Esate baterako, **Txiplau-Aundi**-ko **Jabier Ugartemendia** urte asko egon zen Artilleriako kapitain. Gero, haren suhia beste urte bat; **Xenpleneko Juanito Ugartemendia** beste urte bat. Hauek beti neskakia baserritarra hartzen zuten Artilleriako kantinera. Gero, **Joxe Antonio Manterola** sartu zen, eta hau hasi zen baserritarrak eta kaletarrak aldatzen.

Garai hartan, Artilleriako kantinerak ez ziren gaur bezala joaten, baizik eta kanioiak eramaten zituzten karro aurrean.

Beste gauza bitxi bat ere gertatu zen, esan didatenez. Urte batean, Zaldunbordako zaldiak ezin kalean gora igo, eta kantinerak oinez igo izan behar izan zuten.

Badakit gauza asko faltako direla egun honi buruz, eta beste batzuk ez direla nik esanda bezala izango, baina egon naizen jendeak gauza pila bat kontatu dit, eta nik denetik piska bat hartu dut gutxi gora behera.

Nekazarien eguna

Egun hau Irailaren 11an izaten zen.

1919 urtea. Tiburcia Sarasola, kantinera

Lehen, egun horretan bakarrik egiten zen **ganadu feria** eta **karrozak**, gaur egunean Irunen bezala. Goizean goiz baserritatik kalera jetsi, herriari buelta bat eman, eta Alamedan uzten zituzten beuren **karrozak**. Egun ederra igarotzen zuten. Bitartean **ganadu feria** izaten zen. Arratsaldean, Harma Plazan sariak banatzen zituzten, eta handik etxeko lanak egitera.

Gero, urteak pasa eta Hondarribiko kultur-elkarte batek, **AMUITZAK** taldeak, 1975ean, nekazarien giro berezi hori nahi izan zuen berpiztu. Jarri zuen taberna bat Alamedan, eta hurrengo urtean tabernaz gainera herri jokuak, artaburu, astokarre, sokatira, herri bazkaria, etabar. Apartako giroa sortu zuen egun honek.

Harrez gero, Santiagotxo eta Jaizubiako elkarteak izan dira egun honen antolatzaile, Pakito Lapitz zinegotziak jaietako ardura hartu zuenetik, eta gero beste elkartarren bat ere izan da egun honen antolatketan sartu dena.

Dena dela, guk nahi duguna hauxe besterik ez da: nekazariak izan dezatela merezi duten egun alai eta eder bat, lehenago bezala.

Ximón

OHARRAK

TXANDAKO OKINDEGIAK

Irailak 7: Garmendia
14: Martínez
21: Arratibel
28: Garmendia

Arratibel, Zubieta kalean. ☎ 641975.
Garmendia, Santiago kalean. ☎ 641136.
Martínez, Kale Nagusian. ☎ 641212.

TXANDAKO BOTIKAK

Irailak 1- 7: Mayi
8-14: Iraola
15-21: Erauskin
22-28: Mayi
29-30: Iraola

Erauskin, S. Pedro kalean. ☎ 641028.
Mayi, Alm. Alonso kalean. ☎ 642291.
Iraola, J. ugarte kalean. ☎ 641027.

GOIKOETXEA

Janaridenda

S. Pedro kalean, 51 Tel. 641029
HONDARRIBIA

LUC
Argazkigintza

Zuloaga kalean, 18 Tel. 641972
HONDARRIBIA

★ Udako garaia ez du berri gehiegirik ematen. Hondarribian jende asko dabil, kanpotik etorria, bai eguna igarotzerako, bai hilabete osoak ere hementxe egotera. Eguraldi ona egin du gehienbat, eta San Pedro kalea eta hondartzak gainezka agertu zaizkigu.

★ Arrantzaleak falta, hori bai. Hauek itsasora joan ziren, batzuk eguluzetara, besteak egamotzetara, besteak legatzetara. Gizon askoren falta somatu da, beraz, herrian. Baina beste asko etorri direnez, kaleak ez dira uztu.

★ Beroari ihes egiteko batzuk kerizetara joaten dira, beste batzuk zurrut egitera. Lehen taberna gutxi bazen herrian, meioratu dugu piska bat azkenaldi honetan. Hondartzan taberna ederra jarri digute, hondartzarakoan edo handik itzultzerakoan stop egin eta eztarria bustitzeko.

Villa Terras-ederrean ere, Jose Antonio Indok beste edaritegi bat jarri digu, lehengo urdifiaren lekuan.

Gehiago? Ba, bai. Sokoako merkataldegian ere beste bi ireki dira denbora gutxian: "Eguzkilore" eta "Marifela".

Zerrenda luzatzea ez da zaila. Gipuzkoa Enparantz, Medioevo erakustokian, margo eta pitxiz gainera, edariak ere erakusten dira, baina ikusteko bakarrik ez, zintzurritik behera botatzeko baizik.

Kale Nagusia joaten bagara, berriz, han jatetxe berria, "Sebastian" jatetxea.

Eta Portuan, Alonso Almirantea kalearen hasieran, Idoia Amunarrirek jarri duen "croissanteria".

Mendi aldera joatea gustatzen bazaigu, han ere, lehenagoz gainera, beste edaritegi berri bat aurkituko dugu: Justiz baserria. Kalegiorik aparte, mendiko haize osasungarriaz birrikak bete bete egin, eta gero tragutxo bat mokadu goxo batekin. Ai ze ongi!

Badugu, non pasa denbora zurrutean, Euskaldunon gaitza ugaritzeko aukera ere bai. Zenbat alkohol sartzen den gure sabelatan Jaingoak bakarrik daki, eta horrek zenbat kalte dakarkion herriari edozeinek daki. Gero eta mozkor gehiago! Gero, eta hondatuagoa herria!

★ Udako berezitasun bat, San Pedro kalean musikabandak gauez ematen dituen kontzertuak izaten dira.

Gaueko orduetan jende asko ibiltzen da portuan, eta gure banda han aritzen da. Egia da mendia ez dela etorriko, gu joan beharko garela mendira. Eta musikarekin ere berdin gertatzen da: Gipuzkoa Enparantz, edo Udaletxeko arkupean, edo Portuko elizan edo Parrokian ematen direnean kontzertuak, ia inor ez doa entzutea. Orduan zer? Goazen jendea dagoen tokira! Eta jendea non dago? Portuan, San Pedro kaleko Zabalaren txokotik Itxaropenaraino.

Musikabandak Pasaia Donibanen ere kontzertua eman zuen uztailaren 20an. Bandari buruz, lotsarik gabe esan dezakegu ongi jotzen duela, baina bakaina dela, erreperitorio atsegina duela, eta oso gustagarria dela berari entzutea, baina ez nonahi.

Udaletxeko arkupea da, seguraski, bandari entzuteko tokirik egokiena. Lastima herriaren zaletasun eskasa han ematen diren kontzertuak entzuteko!

★ Santiago eguna oso berezia da Hondarribian. Ehundaka urtetan festa giro beroa arrantzaleen artean, eta, ondorioz, herri gutzian. Aurten ere halaxe zen arratsaldeko zazpirak edo zortzirik aldean. Arrantzaleek egina zuten elizatik joan-etorria. Begonia Salaberria neska gazteak eramana eta

ekarria zuen kutxa buru gainean. Gero, urte hau oso gaizki dijoalako arrantzaleentzat, urteroko mendaria eta dantzak suspendituak zituzten.

Egun honetan, hain zuzen, Hondarribira iritsi zen euskaldun errefuxiatuen aldeko martxan Nafarroatik zetorren taldea. Manifestazio paketsu bat egiteko asmoa zen, eta Bidasoan Mikel Goikoetxeari, honen hautsak uretara bota ziren lekuan, omenaldia egin. Gauzak ongi joango ziren eta gutzia ongi bukatuko zen, besterik gabe. Baina herriko seme den gobernadore zibilak guardia zibil pilla bat bidalia sartu zen herrian, tiroka, gomazko pilotak eta kezko potuak botiaz, eta hor izurratu zuten Santiago eguna. San Pedro kalea jendez bete bete zegoen. Denetik. Zahar eta gazte, haur, andre, aitona eta amona. Kalean ez zen inor kabitzen.

Guardia zibilek eragindako panikoa, izua eta amorrua bizi biziak ziren. Denak korrika batetik bestera, familiak elkar bildu ezinik, jendea lurrean... Eta bitartean puml puml puml eten gabe. Bar Lekuona barrura ere tiroa. Infernuan ere halakorik! Bildurgarria eta lotsagarria izan zen ordu pare batean, herri gutzia guardia zibilek hartua, pake pake joan behar zuen eguna gutzit desegina.

Eta okerrera dena, zaurituekin. Hauen artean, larriki zauritua Anton Mari Alkain gaztea, begian pelotazo bat harturik.

Herriko Udalak biziki kondenatu zuen guardia zibilek jokaera zitala, eta "gehiago ez daitezala etorri" eskatu du.

Izan ere, ez datozenean, ez da ezer gertatzen, jende gutziak ongi dakien bezala.

★ "Alaiki" elkarteak batzarre berezia ospatu berria du, eta bertan zuzendaritza berria izendatu da: Lehendakari, Jose Mari Etxebeste; lehendakariordea, Lopetegui; idazkari, Agustín Ugaldé; diruzain, Jose Mari Iraola; erosle, Jose Alfredo Bidegain; harremanetarako, Gallo; eta bodegari, Txapela.

★ Herriko artista berriak agurtzen ditugu orain. Guk daki-gunez, Mari Lupe Amunariz eta Manuelxo Etxebeste pintoreak erakutsi dituzte beuren kuadroak Itsas-Etxean. Bada meritoa arte munduan sartzeak, eta egindako lana herriari erakustea. Zorionak bie!

TXUNTXUMELA

Belardenda

Santiago Kalean HONDARRIBIA

ANA MARI AGIRRE

Janaridenda

Guadalupe Auzoan Tel. 641773
HONDARRIBIA

MEI

Mertzeria

San Pedro kalean, 49 - Tel. 642071
HONDARRIBIA

GABRIEL ALONSO

Hondarribian ez du aurkezpenik behar gaur orri honetara dakargun pertsonaiak. Gabriel Alonso esatea nahiko da herritar guztientzat. Gizon patxadatsua, begirada argikoa, irriparre lehun, hitzun gozo... Hala hartu gaitu AZERI elkarrean, aldizkarirako hitz batzuk eskatzera joan gatzazkionean.

Kartetan ari zen bere lagunekin, Azeriko mahai luze baten aurrean. Berehala egin digu harrera atsegina.

—Zenbat urte duzun galdetzen badizugu, ez zara hase-urretuko, e?

—Ez, ez, nik datorren Azaroan 63 urte beteko ditut.

Ez du ematen, bere gorputz tentea ikusita. Baina Madril-en bizi arren, ahal duen guztietan bere herrira hurbiltzen den hondarribiar honek, ez du inola ere utziko uda bat bera ere hona etorri gabe. Ezta Gabonak, eta edozein asteburu, eta opor ere. Kalean eta nonahi ikusi degu herritarrekin hizketan.

dekin. Nik baita ere jokatu nuen Irunen Alsuakin, Estonba eta hoiek.

—Eta zure anaia Juanitok?

—Nere anaia gero jokatu zuen.

—Zure anaia ere hemendik atera zen?

—Bai, hemendik, Kerizpetik, eta gero nik eraman nuen Logroñora, hango presidenteak neri ezagutzen zidan, eta esan zidan ia hara eramango nuen. Eta gero Logroñotik joan zen serbiziara, Ferrolen jokatu zuen eta gero Real Madrilera joan zen.

—Zu internazionala ere izan zinen.

—Bai.

—Zein puestotan jokatzeko zenuen?

—Nik orduan jokatzeko nuen medio eta defentsa, bietan igual, baina gehiena defentsa.

—Zein partidutan jokatu zenuen?

—Nik hamabost partidutan jokatu nuen internazional. Eta jokatu nuen nik Brasilen, "Campeonato del Mundo" an.

—Noiz izan zen hori?

—Berrogeita hamarrian. Internazional bezela ibili nintzen berrogeita zortzitik berrogeita hamabira.

—Zein futbolista ziren internazionalak zurekin batera?

—Orduan jokatzeko zuten, pues, Izagirre, Zarra, gainza, Igoa, Panizo... Brasilen jokatu genuen sei euskaldunek. Gehiago ere baziren, baina seik jokatu genuen.

—Zure anaia ere izan zen internazionala, ezta?

—Bai, baina ez zuen jokatu nerekin batera.

—Aberastu al zinen garai hartako fitxarekin?

1942-43. Gabriel Alonso, Cupi, Argote, Zoilo, Custodio, Jose M. Ostolaza y Nazario. Cándido Ostolaza, Eutiquio, Remigio y Sorondo

Gauza eta arrazoi askogatik baldin bada ezaguna, Gabriel Alonso Aristiagirre, futbolista internazionala izana izateak ere, bere fama noranahira dago zabaladua.

—Zu non eta nola hasi zinen futbolean?

—Bai, ni eta nire lagunak "IZAR ZURI" ekipoa hasi ginen jokatzeko, eta hortik pasatu nintzen Irunera.

—Zein ziren zurekin batera jokatzeko zutenak garai hartan?

—Nerekin batera jokatzeko zutenak asko dire, lagun asko, Errazkin, Sorondo, Ramon Ortiz, Sagrado, Ostolaza... eta asko.

—Esan duzu Irunera pasatu zirela "Izar Zuri"tik.

—Bai, Izar Zuritikan ni joan nintzen Irunera, Real Unionekin. Eta gero jokatu nuen Kerizpen, hemen, berriz Hondarribian, eta gero joan nintzen serbizio militarra egitera milla bederatzirehun eta berrogeita hiru, joan nintzen Ferrolera, eta han jokatu nuen Ferrolekin. Gero, handikan joan nintzen Celtara.

—Ferrolek zein kategoritan jokatzeko zuten orduan?

—Orduan hirugarren dibisuan, eta gero pasatu genuen guk bigarren dibisiora. Eta gero joan nintzen Vigora, Celtara, eta gero Celtatik Madrira, Real Madrilera, eta azkenik Real Madridik Malagara.

—Eta zurekin hemen ibilitako inork eman zuten zure antzeko pausorik, edo fitxatu zuten ekiporen batekin?

—Bai, Sagradok jokatu zuen Real Sociadadekin, eta Kaeirok ere bai, honekin ere jokatu nuen eta. Kaeirok jokatu zuen Real Sociadadekin eta Valenciakin ere bai. Eta besteak ere bai, Ramon Ortizek jokatu zuen Real Sociada-

—Jel Brasilen jokatu genuen partido denak, Zarrak, Basorak, Puchadesek eta nik, eta eman ziguten 48.000 pezeta denegatik bakoitzari, eta besteei gutxiago.

—Orain ere segitzen al duzu futbola?

—Bai segitzen dut, baina ez lehen bezela. Bai nekatu egiten naiz, ikustia. Lehen bezela ez da, zeatik lehenago fateren ziren partidua irabaztera, eta orain partidua ez galtzera. Guk lehenago sartzen genuen sei ta bost, ta hola, eta jendeari gustatu egiten zitzaion. Orain ia jende gehiena nekatu egiten dire. Nik Espainiako kanpo guztietan posible

BUELTATXO BAT

Udako arratsalde hartan, Xabier behin ta berriro saiatzen zen bere baitan lagunek aipatutako zenbait eritzi gogoraz. Esana bait zioten, herri hark (herri guztiek in gertatu ohi denez) azaletik irudi bat ematen zuela, alde batetik, turistikoak, paketsua, irekia nolabait, ta bestetik, azken urteko gertakarien arauera ikusi eta irakurri ahal izan zenez, arrantzalea, bere eskubide historikoen defendatzaile gihartsua. Eta irudi honen eta errealtatearen artean beste elementu batzu ere tartekatzen zirela, hala nola, eraikitako etxe berrien bizilagunen gehiengoak inguruko herrietatik etorria zela bizitzera, edota bazela beste hiritar (herritar) mota bat, lanbidetzat arrantzaz ez zuena, baserritarrez eta kaletarrez (besteak beste) hornitua, herri-ikuspegi desberdina azaltzen zuena.

Guzti hau gogoan zeukalarik, G.n hartu zuen tren 1.era ailegatzan ari zen. Geltokian H.rako autobusa nondik iragotzen zen galdetzairekin batera abiatu zen kalean barrena. "Playa" jartzen zuen baten atzetik korrika joan ondoren doi-doi atzaman zuen. Aireportua izan zen H. zelako seinalea, eta berehala hiriarren kasko zaharra inguratzen duen harreria-aren arrastok begiztatu zituen ("murrua" deitzen zutela ikasiko zuen geroago).

Taberna batetik S.P. kalean zegoen eta balkoiak zureko balustrek erakartzen zuten haren begiratu. "Lekuona" n gertatu zen bertako adiskideekin, eta oso gutxitan gertatu arren, garai iritsiko zuen zitara. "Lekuona" ko atarian lagunak topatu ondoren, ohizko agurrekin batera, buelta bat ematera joan ziren Kai-zaharra inguruak behatzeko asmoan. Paisaia ezaguna zitaion, hilabete batzue lehenexago telebistaz ikusi baitzuten arrantzaleen protesten ingurunea. Hala ere, itsasontzien xarmak gainditu zuen (lehorreko batentzat ez baita hain arrunta arnasa hartzea honelako toki batetan). Hendaia aurre aurre, Hegoaldekoek Ifaraldeaz zuten kontzeptu arketipiko eta topikoaz mintzatu ziren, irrifar maltzurren artean.

Espigoian zehar abiatu ziren, eguraldia iluntzen zuen momentuan. Itsasoa bare bare zegoen, honela dagoenena pisuzina baten aldean igeri egiteko eskeintzen dituen abantailak kalkulatzan aritu ziren algarata artean. H. eta Hendaia batuko zituzkeen zubi-projektuaren lehen harriaz ere oroitut ziren.

Portura itzuli zirenean, "Conchita"-ren terrazan mahai batez jabetuta, ikuspuntu horretatik agertzen zenaz eta ez zenaz ari ziren:

—Hau "gune neuralgikoa" duk, zioen Joxanek, gaueko ordobatak arte jendea hemen barrana ibiliko duk, tabernak itxi arte.

—Bai, baina hemen dabilen jendea ez duk bertakoa izango, ez?

—Hemen denetatik zio, motell! Alde batetik, arrantzara fateren ez diren bertakoa, beste aldetik, aste bukaieratan etortzen diren inguruko herrietakoa, eta gainekira bañistak, Madridetik eta heldu direnak. Bertakoen artean arrantzaleak ere battuk, biñon hok legatzetara fateren direnak izaten ttuk. Konturatuko yaiz udu partean txol aldatzen dela giroa.

—Bai, baina duela urte batzuetako giroa eta orainko berdinak al dira?

—Hemen atzeneko urteetan zera ikusten duk, itxe berri asko egin dela, biñon ondoko herrietako jendea etorri duk bizitzera. Honek herrian kanbioa ekarri dik, edo ekarriko dik, hori duk nere opinioa. Seguraski arrantzale, baserritar eta kaletarrak behittituko egingo ttuk, eta konparazioan besteak gottituko. Orduan kontua izango duk oraingo Hondarbiak (edo lehengo Hondarbiak) geroko Hondarbia izateko kanbiatu beharko duela, eta nolakoa nahi dugun orain esan beharko dugula.

—Beraz, aldeketa hori herri guztietan gertatzen den bezala gertatzen da hemen, edo handiago da aldeketa horren eragina?

—Nik etzikiet beste lekutan nola di-

ren, nik hemen ikusten diet kanbio handia gertatzen ari dela, eta horretaz ere konturatu behar dugula bertakoa.

Elkarrizketa luze ziohoekin Xabierri eta lagunei. Xabierren jakinmina, aldez, gero eta handiagotuz, hiriburu batetik desberdina den egoera ulertzen saiatzen zen. Herriko kasko zaharraz ere mintzatu ziren, hogeitamar urte lehenago zuen biziaz, ondorengo motelaldiaz eta berriro nolabaiteko berrietzaz:

—Hor goikoak batzutan beste herri bat ematen dik. Badik bere historia luzea, parrakia, Ayuntamientua, kale zaharrak, etxe zaharrak, Plaza Gipuzkoa... hemen behean gerra dagon bitartean, han goian normalean pakea izaten duk. Orain dela gutxi arte hila ematen ziren, orain berri, indartzen ari duk. Jendea ere askotan pentsatzeko moduan ere diferentia izaten duk.

Erojuaren orratzak ez ziren gelditzen eta Xabierri interesgarriak iduritzen zitzaizkion adiskideen esanak, herriaren baitan aniztasuna ikusten baitzuen. Artea pentsatzen zen aniztasun hartatik aberastasuna zetorrela. Baina ikusteko zegoen zein norabide hartuko zuen herriak, nolabaiteko integrazioa, edo nahas-keta, edota bide baten garapena.

Berandutzen ari zitzaizenez, Xabier eta lagunak "Conchita"-ren mahaitik altxatu ziren. Buelatxoaren azken kondarrak ahiutz ziohoen eta autobusa hartzerantz joan behar. S.P. kaletik azken bira eman ondoren paradara mantso zuzendu zituzten pausoak. Oso bizia izana zen elkarrizketa, tamalez, hitzaspertua beste bertakarako utzi beharko. Autobusa ailegatu zenean, adiskideek azken agurra esan zioten elkari eta hurrengorako gelditu...

Autobusaren abiaduraren eritimoarekin bat berriro zebiltzan gogoetak Xabierren buruan: kasko zaharra, Portu; bertakoa, arrantzaleak, kaletarrak, bañistak, inguruko herrietakoa... Astia behar zen herri horren eboliuzioa nondik joen zuen ikusteko, zenbait aukera zeuden, beti bezala geroaren esperon geratu behar...

Txomin Sagartzazu

dut sartzea pagatu gabe, eta ez naiz joaten.

—Hondarribiko giroa pasatuz, duk hemengo bizitza ongi ezagutzen duzu. Azeriko sozioa zara. Noiztik?

—Azerikoa, bost urte edo. Baina Klinekoa beti, egin zenetik. Asko gustatzen zait soziedadeko giroa, hemen egunero egoten naiz, musian jokatzeko eta.

—Alardean ere parte hartzen duzu.

—Ni txikitatikan joaten nintzen Alardian. Futbolian ibili nintzanian faltatu nuen, eta orduan ere bi edo hiru aldez etorri nintzen. Berrogeita zazpian etorri nintzen eta fan nintzen Alardera, Celtakin rebeldian egon nintzen orduan eta. Gero, 1958 ezkerotik zaldian joaten naiz urtero. Neri Alardea asko gustatzen zait. Gainera, 1965tik 1971ra

arrauneko juntan ere egon nintzen, banderak irabazi genuen orduan.

—Zein da zuretzat Alardeko momenturik ederrena?

—Neretako hasitzen denian, goizeko hasiera eta Plaza de Armasen igotzen denian, Kale Nagusia igotzerakuan. Neretzako hori da politena.

Horrela eta luzeago joan zen gure elkarrizketa Azeriko goiko solairuan. Gai asko ukitu genuen, kultura, kirol, herriko jai eta Hondarribiari buruz. Baina lagunak zai zeuzkan Gabrielekek eta agur esateko ordua etorri zitzaigun. Eskerrikasko esan eta festa onak igaro ditzala opa izan genion.

AMA, SALBA NAZAZU

Esan beharrik ez; oso gogokoa zaigu hondarbiarre! GUADALUPE-ko BIRJINA-RENGANAKO jaiera.

Gure baitako zerbait bezela, barne-barnean itsatsirik daramagu, umetan, bularrarekin batera edoski genuen atxikimena. Gurasoengandik jasotako ondarerik bikainena dugu, dudarik gabe. Eta noiznahi oroi gaitezen, hor goian daukagu, tximist-orratz gisa zerura begira, Jaiz-kibel'go kanpandorre txanbeliña.

Guadalupe-ko baselizatxoal Hondarbiarren fedeak arriz egindako erliku-kutxa! Gu guztion bihotzak bateratzen dituen Zeruko Amaren Irudi maitagarria gordetzen duzun leku bedeinkatua! Hitz egiten bazeneki... Hitz egingo bazeniguke...

Goialde hortatik, igarotako bostehun urteotan, gure herri hau bere ama-begiratzeez babesten digun bitartean, zenbat erregu ez ote ditu entzun, zenbat negar ez ote ditu txukatu! Iñoi ez al zera egon zerrori ere imagiñaren oinetan bihotza maite-ikara goxoz pil-pilka? Ez al zera beregana urbildu laguntza eske zure bizitzako ordu larrietan? Bai, noski. Eta ez alperrik. Beraren eragin ixilla behin baino gehiagotan sumatu duzu. Horregatik aitortzen ere esker onez eta maitekiro: ZU bezelako Amarik munduan ez dut aurkitzen.

Orain berrogei bat urte gertatu zen. San Pedro egunez. Donostiarrak gazte batzuek (heurekin bi apaiz; bietako bat nere ikas-lagun eta adiskidea) Hondarribira etorriak ziren egun atsegin bat igarotzeko asmoz.

Goizetik igargarri zen ze nolako eguraldia espero zitekeen. Egin zuen bezelakoa: sargori, goibel-sapa, berorik zakarranetakoa, ifiora irten gabe etxe-barruan geldituz geldituz etzanda egoteko ohea, ifiozaz ere.

Lezo aldetik igo ziren oinez aldapa gora. Ibilaldirako giro ederra zeukaten, alajaña! Bide guzian ez itzalgunerik, ez aize fitsik, eguzki galgatan joan ta joan...

Lerr-lerr egiñak, iritxi ziren noizpait Guadalupea. Atsedendia hartu eta Ama Birjiniari agertu biozti bat egin ondoren, behehant, Portu aldera abiatu ziren zuzenean.

Jai izan arren, gure arrantzaletzuek ez zeukan egun hartan ohizko itxurarik. Kaleak erdi utsik, ardandegia ere halatsu. Beroaz dena zapalik zetzan. Hala ta guztiz alaiki eman zituzten bazkalondoko orduak.

Etixerako itzulera itsasoz egitea otu zitzaion. Kai zaharrean, halabeharrez, motor-txalupa koxkor bat lagun bakararrekin Pasai'runtz abiatzerakoan. Pozik eramango zituela-ta hantxe sartu ziren.

Legorretik pittin bat urrundutakoan, hura ikuskitzaren ederra eskeini zitzaion! Ager berdingabea du, izan ere, Hondarribiak itsas-aldeetik begiratuta. Ez zuten nahi beste ederresterik izan. Bere-halakoaan itsas-zabaleratu ziren Higer-muturra eskerretara utzia. Barren urrutira gabe, itsas-bazter ingurutik jo zuten.

Illunabarra zen orduko, eta eguzkiaren garra askoz motelagoa. Orain kresalaren busti-giro leuna sumatzen zuten bekokietan. Hura gozamenal Bertso ta kanta, umore ezin obean zijoazten. Ez luzaro, zoritxarrez. Sarkaldetik ipar-aize gordiña atera bait-zen odoi beltz mordoak egoaldera bultzatuz. Hanartean bare bare zegoen ur-axala kixkuritzen asia zen da-goeneko. Laister entzun ere zuten urrutiko trumoiaren orrua. Enbata zetorren, inñondik ere...

Txalupa-gidariak, inka txarrean zeudela oharturik, azkar eragin zion motorrari, indarra biziagotuz, baina... Beranduegi!

Esan-eziñezko ekaiza gain-etorri zitzaion bat-batean. Edozein iuzarazteko hainakoa. Hura itsasoaren amorrua! Haiek bagak! Batera ta bestera, gora ta bera zebillen txalupa olatuen menean, in-txa-ur-azala bait-litz.

Ai, ene! Gureak egin du! Beren bu-ruak galduta ikusirik, "Nere Jesukristo Jauna" asi zuen ozenki apaizetako batek, eta guztiek harekin. Ez zuten bukatu ahal izan. Olatu tzar batek txalupa saieska jo-ta azpikoz gain utzi zuen, barrango la-gunak uretara jaurtikiaz. Orduan, bai, galduek zeudela.

Trante estu hartan, nere adiskide apaizak, Guadalupe'runtz begira, "kon-fiantza osoarekin" berak sekulan eginda-ko otoitzik sutuena zuzendu zion "gure bitarteko" dan Ama gozoari: AMA, SAL-BA NAZAZU!!!

Eta bertantxe (siñest-eziñezkoa) ola-tu haundi batek hartuta, aidean, egazka bezela, arkaitz baten gainean ipini zuen bizirik eta onik, XAFOL!!!

Illunpe beltzean arkitu zen, leku ez-ezagunean, bakarrik... Urrutian eta saka-banatuak ipurtargi gisako puntu bat edo beste; besterik ez zuen ikusten. Hurbi-leenaruntz abiatu zen itsumustuan. Pa-tar gogorrari ekin zion leia bizian. Sasi-ote artean, aldiro arrastaka, iru bat ordu geroago Guadalupeko kapellauaren etxe-raino iritxi zen.

Atea jotzeko indarrak gabe, erabat aunatua, harnas-beharrez ill-urtean...

Laister zabaldu zen bazterretara berri tristea. Zortzi laguneko taldeetik iru baka-rrik ziren salbatuak: nere adiskide hori, txalupa-gidaria eta beste apaiza. Azkene-ko bi hauek, uste gabe, Jutziz-en agertu ziren hurrengo egunean. Gainontzeko bostak itsasoak irentsi zituen betiko.

Gazteak ziren, gazte jator eta zin-tzoak. Mundu engañagarriaren lillurak bihotz zindoena ere usteldu dezake-ta, umotuz zudenean, atsegin ta begiko zitazkiolako, eraman zituen Jainkoak Be-re-gana. Onik atera ziren bi apaizetako bat oraindik bizi da gertatutakoaren lekuko.

Rafael Artola

MARISANTZ

Jai egunetako azken egunarekin batera hil zen Marisantz. Minbizia zeukala berrogei eta hamar urterekin Herioak eraman zuen.

Kanpotarra izanik hemengo arrantzale batekin ezkondua, Marisantz ez zen gazte denboran kantinera atera; Maribeltza bere alaba bai, ordea, atera zen, zaharren tropan gainera, ama hil baino lehenagoko urtean.

Nork esango, atzeritarra izanik, horrenbestearaino sentituko zituela Marisantzek Hondarribiko jaia?

Nork esango, menditarra izanik, haren nortasunaren zeru zohardiak itsas-herri honetan birlاندutako zituela?

Nork aditzera emango, ama horren gozamen eta harrotasuna Ama Birjiñaren egunean, hogeitak alaba liraina ikustean goiz-goizetik horren dotore jantzitza?

Bai, Maribeltza egun hartan oso guapaz zegoen. Arratsaldean Tropak azkeneko itzulia Hondarribiko kaleetan zehar egitera zihoazela sirimiria hasi zen. (Ongietorritako sirimiria, trajeak bero ikaragarria ematen bait du.) Orain etxe aurretik igaro behar dute. Hor ikusten du gure kantinerak etxeko leihotik txiki batean ama, bere

alabari begiraka, nekatur, baina harrotasunez beterik.

Maribeltzak egun hartako (bere bizitzako) agurrik beroena eskeini dio amari.

Urteoro, jaien amaiarekin goibeldu egiten da Maribeltzaren bihotza. Zeren gogoratzen bait zaio ama leihotik berari azken agurra egiten, irribarrez.

"Andozeko ibarra
Ala zer ibar lüzial
Hiruretan ebaki zaitan (zitzaidan)
Armarik gabe bihotza."

Guadalupe Artola

GAUR 50 URTE, GERRATEAN USA-KO ENBAXADOREA HONDARRIBIAN

Gaur 50 urte, gerra zen Hondarribian.

Garai hura bizi izan zuen asko bizi da gaur, eta badaki zer gertatu zen. Bakoi-tzak berea daki, noski; eta kontatu dizkie gertatuak hainbat aldi seme-alabei, bi-lobei, lagunei; egia esan, familia bakoi-tzak badu bere historia: berrogeita hamar urte luze hauetan kontatu ahal izan dena, kontatu gabe geratu ezin zena!

Hala ere penak balio du, nik uste, garai hartan Hondarribian aurkitzen zen historiagile batek hemen ikusitakotik zer idatzi zuen jakitea.

Hau, USA-ko Enbaxadorea zen Claude G. Bowers, historiagilea, idazten.

Madrilén bizi zen, baina udak Hondarribian pasatzen zituen: "Lore Artea" txalitean; mendixka baten ganean zegoela esaten du, hondartzara zihoan bide baten ertzean. "Oso toki polita", dio. Hemen jakin zuen Madriletik heldu berrian, Calvo Sotelo hil zutela (Uztailak 13). Hondarribian ez zen isturik sumatzen; baina las-ter, 16an, "jakin nuen hurrengo egunean, eguerdiko hamabitan, jarriko zela altxamendua martxan"; komunikabide guztiak moztuak geratu ziren; Donibane Lohitzeara joan nintzen, eta itzultzerakoan Iruñen Schmeling-Joe Louis-en arteko borroka ikusi nuen zinemagela txiki batetan".

Hurrengo egunean zabaldu zen Hondarribian, Sevilla, Cádiz, Pamplona, Burgos eta Bartzelona altxatuen eskuetan zirela (gero azken hiri honi zegokiona gezurtatu bazen ere). Arrantzaleak taldeka eta paketsu ikusi nituen kalean. "Plazan entzun genuen gatzetxo batek gogoz eta serio jotzen ari zen danbor-zarata, gatzetxi dei egiten. Beti gogora ekartzen dit irudi eta hots honek demokraziaren alde bururatu ziren gizonen izpiritua.

Bederatzia jo eta gero etxetik ezin ginen irten. Gau honetan, zakuak hondar- rrez betetzen ari zuen gazte mordo bat Iruñen barrikadak jartzeko. Romanones-eko Kondea hor nuen inguruko etxe batean, arazoa hiruzpalau eguneko kontua izango zenaren arazo; neuk ez nuen hain erraza ikusten, alderantziz: Armada eta Herriaren arteko burruka sumatzen nion neuk giroari. Bostgarren egunean jakin nuen Loiolako kuartela errenditu zela. Gatzetxoa deika berriz, faszistak muga pasa nahian zebiltzela, eta ezagutzen ez zen inor ez etxean hartzeko oharra botatz. Bihamarunetan telefono guztiak moztuak zeuden eta isolatuta geratu ginen. Donostiarekin hitzegiteko baimena eman zitadenean.

"Hurrengo goizean leihotik itsasora begira nengoela ikusi nuen "Cayuga" untzia sartzen, USAko banderarekin. Jaitsi nintzen lurrean ongiatorria ematera, eta armatuak zeuden herritarrek ere egin zuten ahalagina ongiatorri ofiziala eratzeko. Egun honetan bertan ikusi nituen Erren-teriatik zetozten gudari batzu "Concha"

hotelaren aurrean geratu zen kotxe batetan.

"Egun hauetan idatzi nion neri zego- kidan ministroari, Cordell Hull-i, Altxa- menduaren lagunak zeintzuk ziren adie- razteko: 1) Orden zaharra nahiago zuten monarkikoak; 2) Lurjabe handiak; 3) Lan- gileak "bere tokian" eduki nahi zituzten industriari eta bankariak; 4) Eliza eta Esta- tua bakoitza bere tokian ikusi nahi ez zi- tuzten Elizako agintariak; 5) Diktadura ber- ri baten zain zeuden militarrek, eta 6) Elementu faszistak.

"Nik neuk ez nuen nahi Frantziara joan, baina hartara behartua aurkitu nin- tzen azkenean.

"Eta sentimentu batekin irten nin- tzen: 'No Intervención' izeneko erakun- deak Errepublikak Nazi-en eskuetan utzi nahi zuela; eta hau, 'Pertinax', Frantziako kazetari famatuak, ondo probatu zuen be- zala, Ingalaterraren txantajea tarteko: Frantziako Blum Presidenteari esan zion, bidaltzeko asmatan zen egazkinak eta armak Espainiara bidaltzen bazituen, In- galaterrak ez zuela errespetatuko Fran- tziarekin zuen hitzarmena Alemaniaren aurka elkar egiteko."

Hauet denak, *Misión en España* li- buruan geratu dira; hemen amaitu ziren Bowers-en diplomazi lanak; nonahi, eta USA-n ere bai, irabazleekin ongi dauden gizonak berri izaten dira diplomazian.

Martin Ugalde

MARIA "PONPOXA" ETA LEGATZA

Orain astebate, edadeko emakume bat etorri zitzaigun. Maria "Ponpoxa" zela, hondarribiarra, baina azken berrogei urteotan Iruñen bizi zela. Kontatu ziguna kontatu zigun bezala kontatuko dizuegu:

"Bazkaria prestatzen ari nintzela, bainan eltzian sartzen momentu hartan, eta "txxxxxxiilist" entzun nuen. Harritzekoa, etxean ni bakarrik nintzen eta. Begira batera, begira bestera, inor ez.

—Iruditut egingo zitzaidan —esan nire buruari eta ttriki-ttrarra nire gauzatzok egiten genien nuen.

—Txxiist... txxiist —berriz ere.

—Baina zer da hau? Norbait dabil hemen.

Sukaldetik atera eta etxe guztia ikusmiratu nuen. Ezer ez eta inor ez.

—Zer ote da ba?

Sartu nintzen sukaldean eta "txist", "txist", lehen baino motxagoak baina bi-xiagok harraskatik. Urreratu nintzen, bildurrez, labezomorroren bat edo antzeko mamororen bat izango zelakoan, niri horrelakoez izua edo ematen bait didate. Urreratu nintzen pix-ka-na-ka pix-ka-na-ka, eta "txist"ka badakizue zein ari zen? Bazkaritarako nuen legatza! Hura sustua hartu nuen!

—Aizan! —esan zidan lotsagabe-lotsagabe—. Aizan! Ez hadi gelditu tuntu-tuntu. Hirekin hitzegin nahi dinat.

—Nirekin? —galdetu nion begiak zabal-zabal—. Nor zara zu?

—Ez naun ikusten? Legatza! Hori galdera!

—Baina legatzak ez duzue hitzik egiten eta.

—Hik zer dakin! Tira, tira! —esan zidan beti ere bixkor eta haserre antzean—. Gauza batzu jakin ditzinatzuek

zertarako harrapatzen gaituzue, zertarako hatzematen?

—Jateko —erantzun nion baxu-baxu.

—Jakina! Zertarako ba bestela? Galdederra egin dinat! Baina zergatik hango bildurrez?

Izan ere "jateko" esan nionean halako larria sentitu nuen nire barruan eta legatzak igerri egin zidan.

—Barkatu, ez zaitut jango.

—Zer ba? —haserre bizian—. Jateko txarra naizela uste al dun ba? Ni ESKO-TAKOA naun gero!

—Ez, ez, bai, ez —erantzun nion urduri, zer esan asmatu ezinik.

—Hik txitarroa nahiago ala!

Nik ez nenkien zer erantzun, baietz, ezetz, nik ez nuela arrainik jaten... Zer erantzungo nion ba?

—Gu jateko gaitun. Arraiak jateko gaitun. Itsasoan guk elkar jaten dinagu. Zuek jatea normala dun. Eta nik bazekinat hiri arraia gustatzen zaidala. Ikusi hau-nat, bai, baratxuriak kurioso kurioso txikitzen eta arrandegian perrejilla ere hartu dun. Zer uste dun ba, ni zera naizela edo?

Hitz horiek entzunda lasaitu egin nintzen.

—Niri arrosela gehiago gustatzen zait txitarroa baino —esan nien. "Legatza" aipatzen ez nintzen ausartzen.

—Arrosela txitarroa baino nahiago? Goxoaskoak dira, ba, txitarro-kumeak!

—Nik behintzat eta nik uste ia denok nahiago dugula arrosela txitarroa baino. Gehiago balio du behinik behin.

—Bai e? Zenbat balio du arrosela batek?

—Nolako den. Handiak gehiago, txikiak gutxiago.

—Baina zenbat? —galdetu zidan bixiki, jakin-minez.

—Kiloko ordaintzen dugu. Eta arrain

asko hatzematen denean gutxiago balio izaten duzue. Baina arroselak txitarroak baino lau aldiz gehiago bai.

—Motellak! Arroselak horrenbeste, e? Eta guk?

—Zuek oso prezio ona duzue bategere harrapatu berrian. Legatz freskuak ezin du edozeinek erosi, ez pentisa.

Harro-harro geratu zen legatza. Hortz zorrotz pila erakutsi zidan. Hura irribarra! Gero sardina zenbatean zegoen, antxoak zenbat balio zuen, lupia nola jaten genuen, marmitakoa nola egiten zen, arrain-zopa zer zen eta horrelako kontu pila izan genuen.

—Eta gaur bazkaritan ni jango naizue, e? Nola? Erreta, frejiduta, xaltan, egosia mahonesarekin...?

—Jesus, Jesus! Ixilik egon zaitez!

—Ez, ez. Jan egin behar banauzue, jan nazazue; baina nik nahiago nuke egosia eta mahonesarekin ipiniko baninduzue.

Hori esan zidan gixajoak. Eta hala, urak irakin zuenean eltzian sartu nuen. Ez zen batere kezatu. Pixkanaka loak hartzen bezala begiak ilundu zitzaizkion eta baxu-baxu:

—Kontuz mahonesarekin —esan zidan—. Sasoi honetan "salmonella" harrapatzeko arriskua dago eta.

Legatz ederra zen. Gure Bartolok jan zuen dena; nik ezin izan nuen. Bartolori esan nion ez nenbilela ondo eta... Hari axolik ez! Ona zegoela esan zidan pare bat aldiz eta kito. Hemendik aurrera arrainik jango dudarikan ez dakit. Izan ere haren azken begirada goxo eta xamurra dut gogoan.

Hau izan da Maria Ponpoxak kontatu ziguna.

K. Alkorta

KEPA

JATETXEA

Villa TXAUTXABA - Tel. 642927
HONDARRIBIA

Garai batean ondoan tenis jolaslekua zegoen. Lehengo benta zahararen parean, leku ategina dugu KEPA jatetxea.

HONDARRIBIKO ARRAUNLARIEI "EUPADAKO" BAT

Dainu goxoz jantziriko oihuz dator, azken aldi hauetan, zuen aipamena legor-tarren belarrietara.

Isiltasunezko estalkiz denboraldi batez gorderik bezala egon zaretzen ondoren, txapeldunen ingurutan dabilzanezi eskaintzen zaizkien goraiapamenak entzuten hasiak gara zuei buruz.

ihori zerbat esakatu behar diogunean, oso zorroztak agertzen gara gu. Norbait txalagarri dakigun, guk nahi dugun hura eman beharko digu; eta asko da guk nahi duguna; guztia ematen ez digunari txaloka ukatu egingo digu.

Egiten duen lanaren etekiña aurren-mailako agiri nabarmenez azaltzen ez duen hura, ez da onartua izan ohi.

Egia da, bai, herri begirale honen ordezkari bezala ur-azalak urratzera zoazten horien garaipean dakarkigun atsegiña, azken lekuetako zoko ahantzien geratzeak dakarren nahigabea bezain zabal da. Geureak baizaizkigu zuen garaipean eta zuen "porrot" egiteak.

Hala ere, urteko egun nagusi batzutan ur gaiean egiten dituzuen lehiaketa neketsu horiek, ilunabar askotan egindako lan ezkutua eta isila daramate aurretik. Lehiaketak ez badira jende multzoak itsas ertzera pilakatzin diren egun haundi horietan irabazten, ifloren testigutzarik gabe, ezkutuko lanaren eten gabeko saiaketan isuria izan den izerdi-putza alferrik galdu den ordu aberatsetan irabazten dira baizik.

Ezkutuko lan iraunkor horri agur bero bat egitera natorkizue, bada, gaur. Txape-

lak eta ikurriñak atsegin zaizkigu; hala ere nik ez diot balio nagusia txapelari ematen. Txapela irabazi ahal izateko oinarritzat jarri duzuen amets landu hori da, gaur nik txalotzen dudana.

Txapela baletor, ongietorria eta bejondiaizuela!!! Zuek bezain saiatuak diren beste edozeinen burura balioa txapel hori, nere txalorik beroena zuentzat, herritarrontzat, gordeko dut hala ere; eta, nola ez!!!, irabazleak ere su berdinez txalutuko ditut; izan ere, ur gaiean lehiaketari garenok, senide baigara bizitzan. Lurrazpian gorderik dagoen zain-sare apalak eta ezkutuk ematen dio arbolari bizia eta edertasuna.

Aupa Hondarribiko arraunlariak!!!! Zuen da itsasoa, guztiona ohorea!!!!

Martin Iturbe

UZTAILA ETA ABUZTUKO JAIOTZAK

- 2: XABIER Elberdin Robles
Angel M.^a eta M.ª Concepcionen semea.
Sokoa, 5 - Bera kalea.
- 12: M.ª EUGENIA Yubero Genua
Jose Manuel eta M.ª Eugeniaren alaba.
Jeneral Leiba, 7.
- 23: MARTA Brel Aseginolaza
Jose eta Martaren alaba.
Itsasargi kalea.
- 26: BEÑAT Barrondo Ezaguirre
Gabriel eta M.ª Gemaren semea.
Iruzubi, 4.
- 31: JOSEBA Rayon Paez
Jose Ramon eta Elenaren semea.
Mendelu Berra, 3.

ABUZTUAK

- 3: LAURA Mayo Basterretxea
Miguel eta Monicaren alaba.
Bixkundi, 1.
- 5: IKER Infante Fernandez
Julian eta Purificacionen semea.
Gibeleta, 8-B.
- 4: LOURDES Perez Carpintero
Antonio eta M.ª Cruzen alaba.
Gibeleta, 8-B.
- 6: BORJA Alkain Martin
Pedro eta Anaren semea.
Errezubi, 3 - Pasaia kalea.
- 18: BEÑAT Espino Olaskoaga
Antton eta M.ª Joseren semea.
Soroetaberri, 11.
- 14: MIKEL Errondosoro Senar
Jose Miguel eta M.ª Antoniaren semea.
Itsas aurre, 5.

UZTAILA ETA ABUZTUKO EZKONTZAK

UZTAILAK

- 5: JOSE IGNACIO Garmendia Auzmen-
di - 25 urtekoa - Irunen jaio eta bertan
bizi dena.
M.ª GUADALUPE Olaskoaga Etxaide -
22 urtekoa - Hondarribiarra - Uralde
etxea - Alameda.

Herri Demografiaren goitibeherak

- 12: MIGUEL Alvarez Ezaguirre - 24 urte-
koa - Irunen jaio eta bertan bizi dena.
YOLANDA Corredera Liberal - 22 ur-
tekoa - Hondarribiarra - Mendelu.
- 26: JUAN MARTIN Olasagasti Galarza -
24 urtekoa - Hondarribiarra - Marcial-
enea - Amute.
M.ª EUGENIA Lanchas Lafuente - 21
urtekoa V.^a Marivi - Amute.
- 26: MANUEL Lluçia Gil - 24 urtekoa -
Irunen bizi dena.
M.ª LOURDES Silva Etxebeste - 21
urtekoa - Irunen jaio eta Hondarri-
bian bizi dena. Zubieta kalea, 3.

ABUZTUAK

- 2: MIGUEL Ramos Muguruza - 21
urtekoa - Irunen jaio eta bertan bizi
dena.
MIREN GOTZONE Iglesias Urroz - 20
urtekoa - Donostian jaio eta Hondar-
ribian bizi dena - Gibeleta, 11.
- 2: JOSE CARLOS Alonso Alonso - 27
urtekoa - Hondarribian bizi dena - Jo-
su Langile, 5.
M.ª ISABEL Kanpandegi Olamusu -
25 urtekoa - Hondarribiarra - V.^a
Juanita.
- 9: AITOR JAVIER Egia Laka - 25 urtekoa
- Pasaian jaio eta Hondarribian bizi
dena - Soroetagain, 8.
MIREN AGURTZANE Amunarriz Txa-
kartegi - 26 urtekoa - Hondarribiarra
- Ibar gain - Jaizkibel etorb.
- 9: IGNACIO Gallego del Rio - 29 urtekoa
- Irunen jaio eta bertan bizi dena.
M.ª BEGOÑA Rivas Guzman - 25 ur-
tekoa - Donostian jaio eta Hondarri-
bian bizi dena. Iru-zubi, 1^a.
- 16: GONZALO Isasi Aranberri - 31 urte-
koa - Donostian jaio eta Hondarribian
bizi dena. Bernat Etxepare k.
MARTA Castello Sanchez - 21 urte-
koa - Irunen jaio eta bertan bizi dena.

- 16: FRANCISCO JAVIER Salaberria Ugar-
temendia - Hondarribiarra - Apezpiku
kalea, 9.
M.ª ARRATE Gezala Oyarbide - 24 ur-
tekoa - Eibarren jaioa eta Hondarri-
bian bizi dena - Miramar, 7.

UZTAILA ETA ABUZTUKO HERIOTZAK

UZTAILAK

- 5: LEON Poplawski Tumilowicz
53 urtekoa.
V.^a Varsovia - Baserritar etorb.
- 7: VICENTE Iraola Amundarain
75 urtekoa - Beasainen jaioa
San Pedro, 5-1^a.
- 15: FELIX Etxebeste Etxenike
81 urtekoa - Hondarribian jaioa
Txenduneagoia Baserrria.
- 19: JUAN Garzia Garzia
78 urtekoa
Pluton etxea - Mendelu.
- 21: JOSE RAMON Anzisar Elizasu
58 urtekoa - Hondarribian jaioa
Jupiter etxea - Mendelu.
- 26: PEDRO Eguren Ayesta
82 urtekoa
Mendelu berra, 9.
- 29: GUILLERMO Mitxelena Tolosa
81 urtekoa - Hondarribian jaioa
Guadalupeko Ama, 2.

ABUZTUAK

- 8: MARIA Etxebeste Ugartemendia
87 urtekoa - Hondarribian jaioa
Uralde etxean - Alameda
- 9: M.ª PILAR Ezeiza Duinat
67 urtekoa
Guadalupeko Kantina
- 17: EULALIA Ducu Lupon
82 urtekoa
Gibeleta, 5 - 1^a.

NOLA HIL ZUTEN ZABALA 1976-IX-8an

Jesus Mari Zabala, gazte irundarra, Alardean parte hartu ondoren, Amnistiaren eta Perturrien askatasunaren alde egin zen manifestazioan ibili zen San Pedro kalean, beste jende askorekin batera.

Guardia zibilek egin zuten erasoari ihes egin nahian, korrika zihuan Txantxangorriko erreka aldera. Gelditu zen hantxe, momentu batez, atzera begiratzeko, eta aurrez aurre bi guardia zibil metralletaz harmatuak ikusi zituen. Buelta egin zuen errekan sartzeko eta ikutzatzeko. Baina bertatik bertara guardia zibil batek metralletako tiro bat bota zion, Txantxangorriko eskaparate parean, eta hantxe geratu zen betirako hila Jesus Mari Zabala.

Guardia zibil hiltzaileak gazte zirudien, ez zituen hogei urtetik gora izango.

Jendea izutua, ikaratua, beldurtua, gelditu zen. Ez zekien zer egin. Baina berehala hurbildu zen Zabalarengana. Han zegoen gizajoa, bere galtza txuri, xamarra beltz, txapel gorri..., eroria, hila. Hogeita bi urte zituen. Lesakako Laminaziotako langilea zen.

Jendea korrika joan zen guardia zibil tropa zegoen lekura, San Kristobal inguruan. "Gazte bat hil duzue, horixe, ez dago deretxorik", esan zien batek. Eta guardia zibil batek honela erantzun zion, andaluz azentoz: "Un muerto, hay que matar a todos los vascos, porque son unos hijos de puta, que no quede ni uno", eta fusilaren kulataz bi kolpe eman zizkion hondarribiar gizonari, zauritua eta odoldua utzirik.

ALARDE TRISTEA

1976ko Irailaren 8an, baziren Hondarribian 50.000 pertsona gutxienez, gure "Alarde" ederra ikustera etorriak. Milaka gaztek Ikurriñaren pegatina zeramaten beuren alandoretan itsatsia. Poliziak ezin zuen hori aguantatu, eta batzuri jan erazi egin zien pegatina.

Baina jaia eta Alardea pakean joan ziren. Harma Plazan Ikurriñ haundia zegoen jarria, eta hantxe egin ziren azkenengo deskargak.

Gauko 9rak aldean, Amnistia eta Perturrien aldeko manifestapena egin zen, urte hartako udan herri guztietan egin zen bezalaxe. Guardia zibilak ez baziren agertzen, ez zen ezer gertatzen. Baina agertzen zirenean, baziren beti iskanbilak, tiroak eta kolpeak. Santurtzin Begofia Mentxaka hil zuten utzailan halakoxe manifestazio batean.

Hondarribiko manifestazioa ere pakean egin zen eta pakean bukatu zen. Baina bukatuta gero, inork ezere espero ez zuenean, guardia zibilak agertu ziren, eta Portuko kale-

tan pilotak, kepotoak, eta tiroak botatzen hasi ziren. Jende asko zauritu zuten larriki. Jose Maria Barrena Etura, 32 urteko gazteak begi bat galdu zuen bala baten inpaktoaz. Horietaiko eraso batean eman zioten tiroa Jesus Mari Zabalarari.

Zabala erori zenean, Esnal eta Campo sendagileek luzaro egin zituzten ahaleginak bere onera ekartzeko. Baina Jesus Mari, zorigaitoz, hila zegoen, luze eroria.

Jendearen amorrua ere berehala piztu zen, eta kalez kale hasi zen protesta bizian. Karrerak, kolpeak, pilota-zoak... Taberna barrenera ere bota egiten zuten guardia zibilek. Gauko hamabiak arte iraun zuten protestak eta errepresioa.

Zabala erori zen lekuan, haren lagunek Alardean eraman zuen txapel gorria jarri zuten, kandelak, krabelin gorriak, ikurriña... Baina guardia zibilek ankar gora bota zuten eta hautsi guztia gauean.

Alkatesa, Mercedes Iridoy, Carlos V paradorean zegoen afaltzen, gobernadore eta beste agintari batzurekin. Jende asko joan zen hara korrika, San Pedro kalean zer gertatu zen esatera. Guztiak zutitu ziren batbatean. Eta gobernadoreak esan zuen "ezin zitekela inor hil, zeren guardia zibilek ez zutela balarik".

Hurrengo eguna osteguna zen. Hondarribia goibel esnatu zen, gau tristearen ondoren. Balkoi gehienak krespoi beltzeko maindre zuriz zeuden, lutoz. Dena geldi, dena itxia. Jendea isilik. Aupegi luzeak. Amorrua bihotzetan. Milaka lagun hurbiltzen zen Zabala erori zen txokora. Askok aitaren egiten zuten, eta zerbat errezatu...

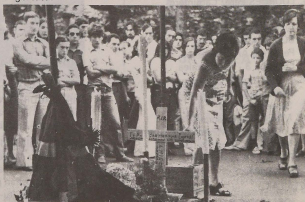
Gero, Udaletxera igo zen jendetza guztia, plano berezira. Mercedes Iridoy alkatesak gogor salatu zuen bezperan gertatua, eta dimittitu egin zuen, Gobernuari bere protesta argi eta garbi agertzeko. Beste kontzejal guztiek ere beste hainbeste egin zuten. Gainera, herriko festak suspenditu zituzten.

Protestak Euskal Herri osora zabaldu ziren. Lantegiak itxi ziren, udalak bildu ziren, manifestazioak eta huelgak herri guztietan egin ziren. Pasaian, polizia ofizial batek, kotxe baten atzean atrintxeratu, eta balazko tiroa bota zion Jose Murua Etxabe, 56 urteko langileari.

Hondarribia, bigarren egunez ere, guardia zibilek hartuta edukitu zuten arratsalde guztian. Udalak manifestazioa konbokatu zuen, baina guardia zibilek ez zuten utzi egiten.

Telebisio Españolak, bere aldetik, beti bezala gezurrak esan zituen, alegia Hondarribian bandera espainola bat erre zela eta horregatik etorri zirela guardia zibilak.

Parrorkian egin zen hiletara milaka pertsona hurbildu ziren. Herri guztiak, betikoak kendu ezker, gorputz bat bezala erantzun zuen. Hondarribian inoiz ez zen halakorik gertatu.

Jesus Mari Zabala hil zutenean, Adolfo Suarez zen Espainiako gobernuako presidentea; eta Rodolfo Martín Villa, ministro de la Gobernación. Baina Euskal Herrian egin ziren protestazko ekintzetan, deiaidat bat izan zen nagusia: "GORA EUSKADI ASKATUTA".

ARRANTZA

Udaberria oso txarra joan zitzaigun, eta lehenbait lehen ahaztuzko hobeia. Antxiarrik ez, legatzik ez, frantzesak aurka, tribunaletan zehar, manifestazioak, egurra... Dena beltza izan zen, sekulan ezagutu ez dugun bezalakoa.

Baina uda iritsi zen, eta kontatzera goaz udako historia.

— **Uztailak 6.** Santander parean hegalezten zebilela, "NUEVA PANADERA" ontziari zulo bat egin eta urak ondoratutako egin zuen. Akaboa barkua! "Oh Piadosak" jaso zituzten ondoratutako ontziko gizonak, eta ez zen inor galdu.

Hasiera txarra, benetan, 40 dira hegaleztena joan diren ontziak, eta 20 legatzetan dabilzanak (Eskota famatura sartu gabe, jakina).

— **Uztailak 7.** Legatzetariak 800 kilo bakarrik ekarri zituzten, eta hala ere 200 kilo peskadilla saldu ezinik geratu ziren bentan. Prezioak: legatzak, 924 pta.; medianak, 632; eta 50 kilo peskadilla, 596 pta. Atuna 800/1.000 kilo atzeman zuen barku batek. Salneurria, 550 pta.

— **Uztailak 8.** Legatza, 940 pta.; mediana, 639 pta.; peskadilla, 557 pta.

— **Uztailak 9.** Salneurriak eta kiloak aurreko egunetako antzera. Uztailaren merke saltzen da arraina. Urteoro gertatzen da horrela. Barku bakoitzak 60/70 kilo ekartzen ditu. Nik utse dut Hondarribiko arraina, amuz atzemana denez gero eta egun berekoa gainera, garestiago saldu behar litzakela. Orain dabilta hemengo legatzari ezaugarrien bat jartzeko, jendeak jakin dezan amukoa eta freskoa dela.

— **Uztailak 10.** Hegalezten oso urruti dabilta, Atlantikoan, Finisterretik harantz.

Legatzaren salneurria gaur 875 pta.; medianarena, 734; eta peskadillarena, 580 pta.

— **Uztailak 11.** Gaur ostirala da, eta, gauza kuriosoa, osteralean eta astelehenetan salneurriak jetsi egiten dira. Zergatik? Ostiraleko arraina astearte goizetan saltzen delako.

— **Uztailak 12.** Aste guztian eguraldi txarragatik edo beste arrazoren bategatik egunik galdu ez bada, larunbatetan ez dira itasoratzen legatzetariak. Aste honetan egunoro joan dira; hala ere, udaberrian hainbeste egun galdu zute-lako, gaur ere joan dira. Zimarroitan dabilzanak, etxera etorri dira, ezer gabe.

— **Uztailak 14-17.** Gauzak antzera doaz. Karmengo Ama birjinharen egunez (16ean), 70 arrantzale jubilatu Donostiara joan dira.

— **Uztailak 18.** Legatzetariak, etxean eguraldi txarragatik. Lau ontzi etorri dira hegalezterekin. 1.000 kilo lauren artean. Ezer ez. Prezioak: 520/470 pta.

— **Uztailak 19.** Hemeretzi ontzi hegalezterari sartu dira. Astelehenean atarako dute arraina.

— **Uztailak 21.** Gaur ere peskadilla ezin saldu. Hegaluzea, 8.000 kilo, 380/320 pezetetan kiloak, saldu dira freskotarako. Merkeegi da hori. Urteak dira prezio horietan dabilela hegaleztea, gezurra dirudi.

Zimarroia, 5.000 kilo saldu dira, 500 pta.

— **Uztailak 22.** 16.000 kilo hegaleztea freskotarako, 332 pta.; eta 4.000 kilo kontserbatarako, 310/90 pta.

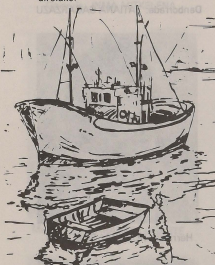
— **Uztailak 23.** 7.000 kilo hegaleztea freskotarako, 345 pta.; 63.000 kilo kontserbatarako 315 pta.

— **Uztailak 24.** 12.000 kilo freskotarako, 345 pta.; eta 18.000 k. kontserbatarako, 315 pta.

Legatzetariak hilaren hasieran bezala dabilta gutxi gora behera.

Zimarroiarekin ontzi bakarra sartu zen 6.500 kilorekin. Salneurria, 350 pta.

Barku guztiak etxean dira, bihar Santiago eguna ospatzeko. Baina gaur ez da egin urteoroko afaria, urte oso txarra eta problema aske eta beltzak izan direlako.

— **Uztailak 25.** Beti bezala, Kutxaren entregia da. Begoña Salaberria neskatxak eraman du Kutxa. Biher ostera denak itasora joango dira.

— **Uztailak 31.** Hirurogeita hamarren bat arrantzale jubilatuak, Portuko elizan Meza entzun eta gero, Hermandadean bazkaria izan dute, betiko ohihurtari jarraituz. Ongi merezia dute, bai.

— **Abuztuak 1.** 3.000 kilo peskadilla ekarri, eta 2.200 k. saldu ezinik geratu dira, 500 pezetan benta geldi erazi denean.

Hegalezterik ez da. Eta hegalmotza hemen begien bistan ari dira atzema-

ten, baina gutxi.

— **Abuztuak 4.** Gaur Bentak pena ematen zuen. Ostiraleko 2.200 k. peskadilla eta larunbateko 3.500 k. saldu behar ziren, eta ezin. Ostiralekoak, 400 pta.; eta larunbatekoak 500/425 pta. Prezio negargarriak!

— **Abuztuak 8.** Aste honetako salneurriak, honela ibili dira: legatzak, 1.200 pta.; medianak, 720 pta.; peskadillak, 520 pta., batatz beste.

Hegalmotza, 22.000 kilo sartu dira. Preziua: 245 pta. batatz beste.

Arrantzalek salneurri minimoa 420 pezetetan jarri dute freskotarako, eta ia ia hortxe ibili da. Egia da, ale bakoitzak 30/35 kilo dituela eta pixu honetakoak direla saltzeko zailenak.

— **Abuztuak 11.** 4 ontzik 16.000 k. hegaleztea ekarri dute. Salneurria: 450/390 pta.

Hegalmotzarekin badago arazorik preziotan.

Orain 2 edo 3 urte, 210 pta. ordaintzen zuten kontserberoeak, aurtan berriz 170-tik gora zaila da. Esan ditzagenez, Panamatik eta kantidadez igugarriak dakartzate kontserberoeak, oso merke erosita, kompetentzia izugarria eginez guri.

— **Abuztuak 12.** Arrantza behera, eta salneurriak gora. Legatzak gaur 1.340 pta. egin du; medianak, 850 pta.; eta peskadillak, 608 pta. Donostiako Aste Nagusia delako ote da?

Hegalmotza, 22.000 kilotatik, 19.000 freskotarako saldu dira prezio minimoan: 240 pta. Beste 3.000 kiloak hotzgaile kamarara joan dira.

— **Abuztuak 19.** Hiru ontzik 25.000 kilo hegaleztea ekarri dute. Baita ere guk "monja" deitzen dioguna. Hau hegalmotzaren antzekoa da, baina hegaleztekoagoa da, eta zapalagoa da, eta haragia ere zerbait zurriagoa. Hura baino merkeagoa ere bada, 180/190 pta. Lehen banaka agertzen ziren, baina gaur asko ikusi dira batera eta atzeman ere bai.

— **Abuztuak 22.** Gaur 3.000 kilo hegalmotz, 6.000 kilo hegaleztea, eta 4.000 kilo monja saldu dira, 350, 370 eta 190 pezetetan bakoitza.

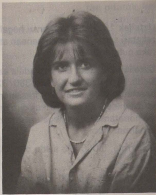
Aurtan oso urruti dabilta hegalezteketariak, Galiziatik harantz. Hori ez da normala garai honetarako. Kantauriko urak beste urte batzutan 18-19°C-tan, aurtan berriz 23°C inguru egon direlako omen da, eta hegaleztea ez da sartu gure kostaraino.

— **Abuztuak 25.** 35 ontzi bakarrik dabilta legatzetan, besteak hegalezteara joan bait dira.

Andres

Montañakoa: MALEN EIZAGIRRE

Akartegikoa: M.^o JOSE SUNSUNDEGI

Arrantzaleen Kofradiakoa:
GUADALUPE ORONÓZ

Artilleriakoa: NIEVES PERDIGUERO

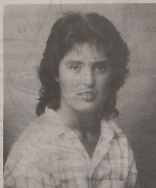
Danborrada: TATIANA SAGARZAZU

Jaizubiakoa: KONTXI ALZAGA

Oleasokoa: M.^o JOSE ALKAIN ALZA

Herrikoa: ROSA M.^o SORONDO

Semisargakoa: ROSA M.^o OLIDEN

Musika Banda: JUNKAL PEREZ

Kanti
198

Arkollakoa: TRINIDAD ARRUABARRENA

Gora Arrantzaile Gazteak:
MAITE SAN SEBASTIAN

Kostakoa: GUADALUPE OLASO

Gora Ama Guadalupekoa:
M.ª JOSE OLASAGASTI

Gazteria: INMA MITXELENA

Ama Guadalupekoa:
M.^a MAR SALABERRIA

Beti Gazte: M.ª CARMEN GONZALEZ

Mendelukoa: ARANTZA UGARTE

Saldigaiain:
M.ª JOSE ALKAIN BORREGUERO

Mixtakoa: BARBARA IRANZO CABANES

nerak

36

1638KO UZTAILAREN 3TIK IRAILAREN 7RAINO

Euskal hiri bat bi Estatu indartsuen artean zati-zati egina.

Artikulu honen helburua ez da garai horretan Hondarribiaren defentsan gertatutakoak oroitaraztea, jende askok ezagutzen bait ditu, edota, ezagutu nahi izanez gero, oso erraz eskura daitekelako. Nahi litzatekeena zera da, asalto eta erresistentziaren zergatia arakatu eta jakin. Horretarako, kanpora begiratu behar eta ikusi, ea zer nolako harremanak zituen orduan, oraindik "villa" zen herri honek aldameneko bi monarkiekin.

Oso larria zen Condé Printzeak inguratu zuenean Hondarribiak bizi zuen unea: izurriteak eta goseak jota, lau urtetan erdiraino jaitsi zen bizilagunen kopurua. Nazioarteko egoera okerragotzeak, orduko monarka espainiarra, Felipe IV, eta honen "valido" a, Olivaresko Konte-dukea, barne politika bigarren mailan uztera behartu zituen, beren ardura gutzia kanpaina militarrek zeramatelarik. Horrek, ordea, egoera gutzit negargarrian utzi zituen monarkia barkeno lurraldeak.

Gipuzkoako "Alardeen" sustrai forala

Ikusi denez, Hondarribiak Alardea, "30 urtetakoa" deritzan Gerrate erdi-erdian sortua da. Herritarrek, beren esker oneko botuari Alardeko forma ematea —irundarrek 116 urte lehenago egin zuten bezala—, ez da, ordea, kasualitatea. Bazezaketen beste era batetan egin, erromeria baten bidez, edota Te Deum klasiakoaren bidez. Baina "Alardea" aukeratu zuten, tradizio forala bait zen hau iadanik Probintzian.

Nafarroa eta hiru Probintzietako eraketa militarra beren foru-errejimen berezian oinarritzen zen. Horrela, Gipuzkoak errepublika militar bat osatzen zuen, bere indar eta ahalmenez bere lurraldea defenditzeko beti prest. Hiri bakoitzak bere 18 urtetatik 60 urtetara bitarteko gizaemene konpainia osatzen zuen. Harmaementua udaletxeetan gordetzen zen, eta banatu, berriz, gerrate kasuan eta urtero-urtero "erakuste" edo "alardeen" egiten zen.

1638az gero Hondarribiak eratu zuten Alardea bertako tradizio horretan tartetzen da, nahiz eta "30 urtetako Gerran" jasandako erasoak historikoki determinatu hura.

30 urtetako gerraren "aldi frantsesa"

Europa erdia beste Europa erdiarekin buruz buru jartzen duen gerra hau eta frantziar monarkiaren gorakada aldi berean ematen diru. Gerra zibila ia ahazturik, 20 bat milioi biztanle eta lur aberatsak dituela, Frantzia potentzia irmo eta sendoa agertzen da, beren ambizio ekonomi-

1648. Alemanian egindako grabatua, Hondarribiko Sektioari buruz

ko-politikoak muga zitzateken eskrupulo erligiosorik gabeko gobernari bizkor eta trebean gidaritzapean.

Denen gainetik egon nahi honekin batera, Frantziak arriskuan ikusten du bere burua bere mugetako seguritateari dagokionez. Saboiatik Holandara eta hemendik Alemaniara etengabeko joan etorrian dabilza gualoste espainiarrak, Frantziak goialdetik dituen mugetan zehar.

Baina, Haugsburgotar erregeak jokuz kanpo jartzeko, frantziarren erabakia ez da Flandes, Alemania edo Italiako guda barrutietan bakarrik burutzen, bi monarkien tartean dauden herri autonomoetan ere bai baizik, Euskal Herrian eta Katalunian batez ere. Hauek bi monarkien politika antagonikoaren ondorio gogorrak sufritu beharko dituzte.

Hondarribiak asediaren su-emalea, konte-dukeak, Lapurdi hartzen du 1636an.

1634an iadanik sarritan iragartzen da gerra eta ez arrazoirik gabe Bidasoa aldean. 1635eko San Jose egunez Richelieu kardenalak gerra deklaratzan dio Madrileko Gorteari eta hasiera Flandes aldean ematen zaio. Espainiaren erantzuna bortitza izango da eta baita garaipean batzu lortu ere hasera batetan.

Lehen garaipean hauek animatuta, Felipe IVak eta bere "valido" ak Frantziako lurraldetan sartzea erabakitzen dute, ipar aldetik eta Pirineotatik aldi berean, Kataluniako Rosellondin eta Euskal Herriko Lapurditik.

Iparaldearen aurkako espedizio-buru bezala Nafarroako erregeordea zihon, Frantzisko Andia Irarrazabal, Valparaíso-ko Markesa, 3.000 gipuzkoar, 4.500 na-

fartar, beste 3.600 probintziano eta 300 kastillano, asturiar eta galiziarrek osaturiko gualostearekin.

1636-10-24an Bidasoa zeharkatu eta Urrugne hartu zuten egun berean Hurrengo egunean Ziburu erori zen, bertako etxeen erdiak baino gehiago erretzen zirelarik erresistentziaren ordain bezala. Hori ikusita, Donibane Lohitzunek ez du erresistentziarik jartzen, baina, halare, 600 etxetatik 437 suak kiskalita geratu ziren, beste zenbait ebasketa eta triskantzaz aparte.

Ez zuten, ordea, aurrera egin eta bertan geratu ziren urtebetez Baiona hartzeko ekinaldirik ia egin gabe. Kalte eta galera handiak sufritu zituen Lapurdik hila-bete hauetan biztanlegoari, nahiz ekonomiarik dagokionez. Inbasoreen artean izurritea, pestea, azaldu zenean atzera egin zuten hauek 8.000 bat lagun galduta zituztelarik.

1638ko uztaila-iraila Hondarribian: Kardinalaren erantzuna

Richelieu kardinalaren zigor espedizioak ez zuten atzerapenik izan, kolpe gogorrenak Pirineotako bi muturretan ematen saiatzen zelarik. Ekialdetik "Franco Condado" deritzana eraso zuten, eta mendebaldetik Hondarribia, Bidasoaren giltza, zainaren jabetzak ezinezko bihurtu zituzten zekazekin bi urte lehenagokoa bezalako beste inbasiorik.

Frantsesak menperatu nahi zuena, benetan, Nafarroa zen. Baina harako helbideak ongi zainduak zeudenez gero, Condé Printzeak Irun hartu zuen lehenbizi 1638ko uztailak lehenean eta bi egun beranduago Oñartzun, Orereta eta Pasaia. Hondarribia setiatzen zuen bitartean. Halare, Kataluniari egokitu zitzaion alderdi

okerrena, hura izan bait zen erasoaren antzetzoki nagusia.

67 egunetako erresistentzia gogor eta neketsuaren ondoren setiatuak garai- le irten ziren Jaizkibel menditik behera espainiar ejerzitza heldu zenean, Hondarribiarrak "Hiri" titulua hartzen zuen sari bezala.

Irun/Hondarribia: Bi alarde desberdin

Bi alardeen sorreren artean dagoen 116 urtetako aldea ez da alferria. Gure historiaren bi une oso desberdinei dagozkie biak. Esan liteke, arestian azaldu diren, holakotan batasuna aurkeztu dute biek historiari zehar. Honela, Azkue kapitanez, 1638-9-7ko Alardearen sorreran

arrazoi eta interes "eszentrikoak", "kanpotarrak" aurkitzen direla hein batetan, nahiz eta historia hori ere gurea izan.

Irungo alardearen sorrera, aldiz, autoktonoa da, erabat, Nafarroako Erreinuaren galeraren ospakizun tristea da. Hura ez zen izan "espainolen eta frantsesen" arteko gerra hutsa, baizik eta Nafarroaren alde eta Castillaren alde zeudenen artekoa. 1522ko ekainak 29tik 30rako gau hartan Nafarroak Gazteluzar fuertea galdu zuen Behobia inguruan eta ondoko Aldebeko harriak.

Baina hondarribiarrak ez ziren arrotz izan gertakari sanmartziadarretan ez eta ere irundarrak 1638koei dagokionez. Bi herrien artean etsaigorik aski egon

tainak eta Hondarribiko bereek paper esentziala jokatu zuten lehen sanmartzialadan.

Botere politiko europarra bereganatzearen monarkia frantsesak eta espainolak eduki zuten burrukaldi katearen zati baten tokia izan zen Hondarribia, eta herriko bizilagunak, berriz, horren aktoreak izan ziren.

Dei ote ditzaieteko "berenak" hondarribiarrak eta irundarrak, herri bezala, festak sorrerazi zituzten gertakari haiei? Setiapena eta defentsa "besteren" mesedetan izan baziren ere, jaia, ordea, "gurea" da. Eta Herria, baita ere.

Koldo Narvarte

HIRI ETA HIRITAR IZENAREN ERABILERAZ

Idatzia bezalakorik ez dago izenak ahalik jatorren gordetzeko; gainera, ofizialki bada hobe. Zoritxarrez, historiak ez dio eman euskarari era ofizialean erabiltzeko aukerarik eta, onerako edo txarre-rako, denborak berea egin du.

Orain, administrazioan euskara erabiltzeko aukera etorri zaigunean, eztabaidarik eta ulertu ezinik anitz sortu du Hondarribia izenak. Hori dela eta, behingoa normalizapenean behar bezala finkatzeko asmoz, proposamenezko zenbait ohar eskaintzera nator, zuzen erabili ahal izateko. Hala ere, ez nuke nahi inori bidea her- tsirik utzea. Beste inork argibide hoberik eman ahal balezake, ez nioke entzungor egingo. Baina, arren, zerbait eskaini nahi duena betor argi zehatzen argibideetan oinarriturik.

Nere asmoa hiri eta hiritar izenaren erabilera jatorraren adibideak eskaintzea denez, hortarako non oinarritzen naizen jakin nahi duenak lehenago gai hortaz idatzi nituen lanetara jo beharko du, **Bi-dasoa**n aldizkarira. (1)

Hiru zatik osatzen duten izenaren esan nahia: **HONDAR-IBI-A**. Eta hori dute beren iturri erdarazko Fuenterrabia eta euskaraz ahoz heldu zaigun Ondarribiak.

Hizkuntzak berezkoa da eboluzioa, eta eboluzio hori neurri handi batean onartu beharrezkoa zaigu, baina bere izate jatorraren kontrakoa edo nahasmen- dua sortzeko bezalakoa denean zuzenke- ta komeni da. Aldaketak funtsezko arrazoiak behar ditu eta lehenik eta behin, bi erak euskaratikakoak direnez eta Hondarribiko hiria euskalduna, zentzuzkoa deritzaugu erabakia sustraiaetan bertan aurkitzea.

Adierazien arabera, hara hemen zenbait adibide:

HONDAR- substantiboak hasierako H aspiratua galdu zuen aspaldi eta bazter- tu ezinik ez dugu; baina, orduan euskal- dun izen jatorraren alde jokatze- ko indar gabe aurkituko ginake erdaraz hain de- egoki itzuliza zen Fuenterrabia-ren au- rrean, zeren F horren zergatia H-ak argi eta garbi erakusten digunez. Horregatik,

nere lan haretan esaten nuen bezala. Bestalde, ibia, agiririk zaharrenetan aurkitzeaz gainera, aukero ditugu Behobia (aintzina, Behobia) eta Urdanibia leku- izenez.

-A, azkenik, artikulua baitz ez da, inesiboa izenak berak hartzen duena, eta bestelakoetan erortzen dena.

Hara hemen erabilera jatorraren adibideak:

Hondarribia
Hondarribian
Hondarribira
Hondarribitik
Hondarribiko

Hondarribia, H-kin onartzen ez badugu, nekez baztertuko dugu erdaraz bini bihur- ri itritsi zigun Fuenterrabia. Batzuk hala defendatu nahiko dute, espainolotasuna- ren ustean; baina oker daude, zeren izen hori gaskoinak emana denez. Euskaraz- koan aurretik gaskoina jarri nahi duena- ren espainolotasuna ez da bidezkoa. Eta H, F egin zutenak haiek ziren. Bigarren fo- nema, o, u aldatzea maiz gertatzen da euskaldunon artean. Horregatik, inork uka ezinezkoa da Hondarribiaren jator- tasuna.

-ABI, IBI-ren metatesia baizik ez da,

Herriar izena ordea, jentilizio deri- tzana: **hondarribiar**, behar du izan, eta ez hondarribitar. Legez, bukaera bokalez (vocal) denean -ar eta kontsonantez -tar edo -dar, kontsonante gogor edo biguna- ren arabera. Adibidez: irundar eta elgoi- bartar edo zaraustar.

Hondarribi, soilik, artikulurik gabe, jentilizio gisa edo pareko, hondarribiar batek herbestearen hartzen duen izena da, inoiz kanpokoentzat izengoiti bihurtzen dena. Baina, otoi, inoiz ere ez hiriarena; hiriak euskara jatorrean, artikuluz bukatu beharra du: **Hondarribia**.

Juan San Martín

HONDARRIBIKO HERRIA HAUNDITZEN ETA ZABALTZEN?

HONDARRIBIA aldizkariaren 5. alean irakurtzen nuen: "Hondarribiko herria haunditzen eta zabaltzen doa. Eta ez dadi- la itsusitu".

Une horretan bururatu zitzaizkidan zenbat gogoeta azaldu nahi nituzke.

Lehenik, oinarritzko galdera batzu jor- ratu beharko lirateke. Hala nola: herria haunditzea besterik gabe on al da eta no- rentzat?, zein baldintzetan?

Jakina da herriak handitze hori ba- zuentzat aberasteko bidea izan dela eta, hirigintza egin den baldintzetan egin de- lako (zerbitzu gutxiarekin, ekipamendu mu- rritzekin, ezinbestekoak diren oinarritzko azpiegiturak eraiki gabe eta abar luze bat), herriak handitze hori gehiengoaren kalte- tan gertatu dela.

Arazoa, beraz, zera da, herri baten- tzat handitzea eta zabaltzea zein baldin- tzetan den egokia.

Oinarritzko baldintza orokor bat aipa- tuko nuke, herrien hazkundea eta abal- kundera ekilibratua edo orekatua izan be- har duela. Oreak hori nolakoa izan behar duen, ondorengo larroetan azaltzen aha- leginduko naiz.

Herrien hazkundera dagokion ekili- brioa ere askotako izan daiteke eta izan beharko luke. Hemen hiru mota nagusi aipatuko ditugu:

1. Giza oreak edo ekilibrioa
2. Lurralde oreak edo ekilibrioa.
3. Ekonomi oreak edo ekilibrioa.

Giza oreak edo ekilibrioa

Izan ere jakin behar da, herri baten hazkundea bapatean edo urte gutxitan gertatzen denean edo urte askoren ba- rruan eten gabekoa denean, biztanle ko- purua asko handitze horrek, besterik ga- be, giza egituren desoreka handi bat sortzen duela. Oraindik gehiago, biztan- leen hazkunde hori kanpotik etortritako jendez egiten denean, desoreka hori han- diagoa da. Bertakoen eta kanpokoan arte- ko proportzioak guztiz aldatzen diren neu- rrian herriko gizona, harremanak (jende- ezegun gehiago), guztiz aldatzea ekar- tzen duelako. Adibide bat besterik ez jar- tzearren, Hondarribiko herrian kanpoko jendetza handi bateri Hondarribira etor- ztea aukera ematen bazaiz, jakina da denbora asko baino lehen, kanpokoek he- rriko gizona eta ohiturak guztiz aldatuko dituztela.

Honek zer esan nahi du? Hondarribi- ko herriak guztiz jendeari atak izan itxi egin behar dizkiola? Ateak itxi ez, baino hazkundea kontrolatu eta era egoki ba- tean giza oreak gordeaz egin behar duela, bai!

Lurralde oreak edo ekilibrioa

Jakina da herri bat lurralde berezi ba- tean kokaturik egon ohi dela. Lurralde ho-

ANGELITA KANPANDEGI

ri handia edo txikia, zabala edo hertsia, menditsua edo zelaitzua izateak ematen dio herri bakoitzari bere kutsu berezia. Hondarribiak, ezaguna denez, badu bere lurralde edertasun berezia, denetik due- lako: mendi, zelaia, itsaso. Arazoa, ordea, lurralde hori zertarako erabiltzen den jakie- ta datza, eta horrek zerikusi handia du hirigintzarekin.

Izan ere, lurralde guztia etxebizitza- z bakarrik, edo lantegiak bakarrik edo jolas- tokiak edo atsedeen lekuak bakarrik egite- ko erabiltzen bada, lurralde oreak edo ekili- brioa galdu egiten da.

Hondarribiko kasuan lurralde ekili- brio hori bi eratako arriskuan jartzeko bi- dean dago. Alde batetik Jaizubiari hasi eta kai berriraino eta Puntaletik hasi eta Guadalupeko oinetaraino etxebizitzaz be- tetzen doan heinean, etxebizitzan aldeko desoreka sortzen ari dela ikusten da. Ho- rrela Hondarribia lo egiteko hiri bat bila- katzen da, herritik kanpora lana egin eta Hondarribira lotara etorri.

Hirigintzari dagokio lurralde ekilibrio hori zaintzea eta lortzea. Etxebizitza mul- to bat egiten den bakoitzean beste zerbi- tuz hornitzen joatea: zerbitzu sozialak, eskolarrak, sanitarioak, kulturalak, par- keak, atsedeen-lekuak, e.a. Bestela, etxe- bizitza asko bai, baino zerbitzurik ez duen herri batek, azken batean bizitzeko grazia- galdu egiten bait du.

Beste alde batetik, Hondarribiko hiri- gintzak duen arriskua zera da: Etxe bizitza- z eleganteak eta garestiak bakarrik egite- koa eta herriko jendearen behar sozialari erantzuneko dieten etxebizitzarik ez egi- tea. Horren ondorio bezala, Hondarribiko zenbait gazte, ezkontzerakoan kanpora etxebizitza bila joan beharra.

Horrela burutzen da gaur egungo hi- rigintzaren desekilibrio nabarmena: kan- pokoak Hondarribira (lotara bederen) eta herriarrak kanpora bidaltzea, alegia.

Ekonomi oreak edo ekilibrioa

Lurraldearekin oso loturik dagoen arazoa dugu ekonomiarena, herri baten- ondasun iturririk nondik norakoak diren adierazten duena alegia.

Hondarribiaren kasuan gauza jakina da arrantzak izan duen eta, bere arazo- larri eta guzti, gaur egun ere duen garran- tzia. Sektore honek atentzio berezia me- rezi duela esan beharrik ez dago Hondo- rribiko ekonomia aldetik, eta ezin dela inolaz ere sakrifikatu beste sektore ba- tzen alde.

Beste sektore garrantzitsua nekaza- ritzarena izan da eta gaur egun ere izaten jarraitzen du. Bistan da sektore horrek lu- rralde aldetik garrantzia galdu egin duela, lehen abelgintzarako eta laborantzarako erabiltzen ziren lurrak gaur egun etxebizi- tza edo kirol leku bezala erabiltzen direla- ko. Halare esan beharrik ez dago Hondo- rribiko herriak bere ekonomi orekatu bat lortzeko sektore honi bere garrantzia gal- tzen ez diola utzi behar.

Azkenik, gaur egun sektorerik indar- tsuena bezala aipatzen dena, zerbitzuen sektorea eta bereziki turismoarekin lotu- rrik dagoena. Sektore honek hartu duen garrantzia ukatu ezinezkoa bada ere, kon- tutan izan behar dira pare bat puntu nagusi:

1. Sektore honek urte osokoa ez, baizik bi edo hiru hilabeteko bizia duela
2. Sektore honek ez duela herri- osoaren ekonomia hobegutzen, sektore horretatik bizi direnena baizik, eta beste herriarrei bentaja baino kalte gehiago ekartzen dizkiela.

Hondarribiak dituen gaitasun eta ahalmen guztiak ezingo litzuke sektore honen baitan bakarrik ipini.

Azkenik aipatu beharra dago, guztiz nabarmena delako, Hondarribiko herrian industri lantegirik ez egotearen arazoa.

Jakina da, lurralde bakoitzak, bere berezitasunak dituenaz, berezitasun ho- rietara egokitu behar dela. Jakina baita ere, ordea, Hondarribia bezalako herri ba- teri dagokion moduko industri lantegirik ere badela (Lantegi txiki edo erdi maila- koak, kutsadurarik gabekoak, itsaslanari, nekazaritzari edo industri mota ezberdi- nei loturikoak).

Guzti honen helburua herri bait da, ekonomi oreaken arrazoia herriarrei her- rian lana egiteko aukera ematen aha- le- gintzea, kanpora joan beharrean gerta ez daitezen eta lantegi egokietan ogia iraba- zi ahal izan dezaten. Orduan lortuko da ekono- mi oreak benetakoak, eta ez gaur be- zala, sektore batzuek baztertuz eta bes- teak pribilegiatuz.

Iñaki Larrañaga

AMONARI

"Denbora haiek fan ziren, gaxo.
Orain ez da lehen zegoen pakia..."

Nobenatara denak oinez joaten ginen, haurrak anka zabaldu eta gure lepo gainean igotzen ziren ermitaraino. Orain berri, anka gazte hoiek izan arren, gehienak kotxez igotzen dire. Orduan ez zen kotxerik, ez. Kotxiak agertzen hasi zirenean "badator, badator deabruak!" esaten zuen nere aitak halako maxina bat hurbiltzen zen bakoitzian.

Denbora haiek fan ziren, gaxo. Orain ez da lehen zegoen pakia; malizia eta harrokeria, besterik ez. Laister larogei urte egingo ditut, Jainkoak nahi badu eta, ez gerra aurretik, ez gerra ondoren, ez det ikusi gaur egungo txorakeri hori. Nik ez dakit zer gertatzen den jendearekin, baina hemen zer bait txarra gertatu biharra da. Handikeri nahia, handikeri nahia...

Dena dela, eta nere hiloben eta lagunuen aurrian beste batian agertzen banaiz ere, urtero bezala, herriko jaiak iristea desiatzen nago iadanik. Eta norbait altxatzen bada gure Amaren kontra, gure arbasoek egindako ofrendaren kontra, aitonak egin izango zuen bezala makila eskuan hartu eta txikituko ditut denak.

Urte guztian lana egiten genuen gelditu gabe base-rrian, eta, jaiak iristean bazegoen zer eginko ere. Hala ere, festa egiteko orduan bagenekien bai ongi ospatzen. Ingu-ruko baserri eta txoko guztietatik hurbiltzen ziren nobenata-za. Lan asko zutenak goizeko sei t'erdietakora joaten zi- ren, beste guztiak berri zortzi t'erdietakora. Pasai Donibane eta Errederititik jende ugari etortzen zen mendiz mendi; Irundik gotti ere Santiagotxo barna.

Donostian ginela jende handiarekin etxeetan zerbit-zen, bi egun permiso ematen baziguten konten, gastiak soldaduzkan daudenian bezalaxe.

Orain kantinerak pintura hutsa besterik ez dire, lehen ez zen hortan ere gaur egungo harrokeria. Kantinera bar-rioko neska ederrena ateratzen zen. Pentsatu, gure etxera bakalleriako kapitaina, Joxe Errezubinekua, bi baje egin zituen alabak bila. Lehenenguan nere ahizpa bila, eder asko zen bai nere ondun, zenbat ifail! Nagusiak galezi eta gurasoak galezi. Eta etxian ezezku eman zuten. Bigarren aldian nere bila etorri ziren, orainguan ere, etxian ezezku eman zuten. Attak gu gizonen tartian harrotzeko beldurra zuen, bai motel, lehen ez zen oraingo gauza; gaur berri, amakumen tartetik ihes egin gizonak.

Urtian behin ondo jan behar genuen, noski, eta Ama- birjinaren eguna zen hori. Kaxuak, basuak eta katxarro

guztiak denan artian endo garbitzen genituen, egun horre- tan mahaia dotere jartzeko. Bezperatik hasitzen ginen gar- bitzen, etxe dena ondo jarri behar zen.

Etxian orlorik ederrena egiten genuen, ondo ondo gar- bitu eta bi eltze ederrenetan salda egiten jarri. Zopa, fideo fin finakin egin. Zopako egia nahi zuenak ere, zopa ilun iluna ateratzeko; gaurkua baina hobia zen, kolore ilunagua zuen.

Txuleetak, orduan ekartzen genituen. Lehen, bi karnize- ri ziren, portuan Garmendia eta Ganborena kalia. Alda- menian ensalada eta patata prejitauk.

Postriakin denak erotuak. Arrozkoletxe fuentia aurrian jarri, gu txikia ginela platera ez zen jartzen, eta denak bertatik hartzen genuen. Goizian Guadalupetik ekarritako roskilak postrerako gordetzen genituen.

Eltzian kafia egiten genuen, katetatik zintzilik jarri eta su eman. Jan ez genuen gaizki egiten! Gezurra dirudi "kanbiyuak".

Gero, bazkal ondun, Sainduko ondotik orain egiten den bezalaxe, tropak Guadalupeko Amari egindako ofrenda bukatzen genuen.

Tropak formal desfilatzen zuten, ez gaur egiten den bezala. Bai, mozkorrak ere baziren, baina norbait erortzen bazen, altxa eta ahal zuen bezala zuten jarraitzen zuen tropa barrenian. Ez zen ez, gaurko txorakeri hori. Kapitana- ren ordena bakarra haxe zen: tropan formal joatia, eta gero bakoitzak nahi zuen bezala ibiliko zela.

Ilunabarrian, retrakuan, kantinerak kafia hartzera konbidatzen zuen kapitaina eta tropako gizon mordoak. Zera, orain egiten den bezala, desfilia bukatu eta denak nabarmenkerian kantineraren etxera.

Honen ondoren, gizonak elkartu eta portu barna hur- biltzen ziren. Ez ziren gaur egun diren ainbeste taberna, lau edo bost besterik ez; sagardotegiak bai, holakuak bai ugari ziren. Hondarribian sagardo asko egiten zen, baserri ge- hienak sagardua egin eta bertan saldu egiten zuten.

lundar asko etortzen zen, hemenguak hara joaten zi- ren bezala. Herriko musika ere izaten zen, banda txiki bat. Gero arratzian, suak ikustera utzitzen baziguten konten, bestetan ez bai zuten egiten.

Mariskal Anaiak

KATIA

ARGINDA

VIDEO - TV

ELECTRAGAILUAK

PHILIPS
THOMSON
SANYO - FAGOR
BALAY - ZANUSSI
SUKALDEKO
HALTZARIAK

ZORIONAK!!

HONDARRIBIA
Javier Ugarte, 6

BIZIGIROA - EKOLOGIA

Modan dago gaur egun **ekologista** izatea. Guztiok maite dugu natura... Hala ere, inoiz ez da gure planeta Lurra hain hondatua. Horixe da aurrerapenak eta teknologia berriak ekarritako ondorio bat.

Gure herria, HONDARRIBIA, Sta. M.ª de Garoña-ko zentral nuklearek 120 kilometrotara besterik ez dago, baina 1.000 kilometrotara balego ere, arriskupean egongo ginateke. Eta distantzia ahuetara ditugu hainbat zentral nuklear, bai Espainian, bai Frantzian, bai Ingalaterran.

"Chernobyl"eko istripua guztion gogoan dago, berria delako, eta, URSSen gertatu zelarik, munduko komunikabide denek zabaldu dutelako. Baina halako istripuak bat baino gehiago izaten dira, eta radiaktiba kutsadura etxeraino sartzen zaigu.

Itsasoa bera ere radiaktibo hondakin eta zaborrez zikintzen eta itsasoko bizitza hiltzen ari dira. Eta zer esan hemen bertan, Irundik barrena igarotzen diren kamioi radiaktiboak buruz?

Erne egon gaitezene, eta ahalik eta gehien saia gaitezene desastre hauen aurka!

Jaizkibelen zuhaitz landatzea

Zuhaitzak errespetatu eta errespetatu arazi! Hona hemen gure beste helburu bat. Hondarribiko Udalak eman dezaioela hasiera, behin betikoz, Jaizkibelen arbolak landatzeari, Gipuzkoako Foru Aldundia eta Eusko Jaurlaritzak hartara behartuz, Zazpi urte dira udalako pleno askotan atera genuela mahai gainera arazo hau, eta ez dugu ezer ikusten. Jaizkibel gero eta okerrago dago. Haizeak eta eurak kalte handia egiten ari dira, zeren, arbolarik ezean, lurra eraman egiten dute, harkaitza bistan utziaz. Azkar ibiltzen ez bagara, betirako hondatuko da gaineko kapa, eta gero ezin izango zuhaitzik aldatu edo landatu.

25 urte inguru, Hondarribiko Udalak itun bat egin zuen ICONArekin, honek mendia zaindu zezan. Baina ICONA ez du peseta bat ere gastatu Jaizkibelen. Zuhaitzak eta arbolak ebaki eta eraman bai.

Zenbat bider joan ginen Diputaziora gauza hauetaz hitz egitera. Baina, batean trasferentziarik ez zutela, bestean beste zer bait, Jaizkibel hor dago pena ematen duela. Eta noiz arte horrela?

Txingudiko badia

Beste bi puntu ere ukitu nahi ditut. Batetik Txingudi

nola ari den usteltzen. Egun hauetan bertan egunoro ari gara entzuten Hondarribiko hondartzan kontuz ibiltzeko bainua hartzean, urak ez daudela behar hainbat garbi eta Bidasoak zekarren ur garbi eta lerdina zikindu egin da fabrikan eta herrien kutsaduraz.

Hogei urte baino gehiago dira Diputazioak plan bat egin zuela Irun eta Hondarribiko ur zikinak jaso eta itsoan barrena oso urrun botatzeko.

Kolektore hau Behobian hasiko zen, baina, gure ustez, hobe litzateke Enderlazaraino luzatzea, eta han Lesaka eta Beratik loterrenarekin batu. Honela ostera ere Bidasoak garbi lortzeko, eta arrainez beteketa litzateke, izoki eta amuarrainez batez ere.

Hondarribiko hondartzan ere gure ondorengoak lasai bainatuko dira. Ura bizia da! eta hibai garbia bizi iturri!

Aitlana kala artifiziala

Azkenik arrantzaleen arazora nator. Urteak dira kala artifiziala egin behar dela esan genuela Udaletxean. Aurrez ikusi genuen guk Espainiak eta Frantziak zer egingo zien Euskal Herriko arrantzaleei. Espainia eta Frantzia estatu bezala eratu baino askoz ere lehenago, libre ibiltzen ziren Hondarribiko arrantzaleak itsasoa zehar. Orain, ordea, badakigu zer gertatzen den.

Guk badakigu kala artifiziala ez dela soluzio bakarra, baina txatarraz, kotxe zaharrez, pneumatikoz, kubiertaz eta abarrez eginiko kala hauetan arrain asko sortzen eta bizitzen da. Japonen eta EE.UU.-etan prueba asko egin dute, eta kala berriak egiten ari dira.

Gure gogoia, ordea, zaku hautsian erori zen, eta ez ziguten kasurik egin. Baina berririo ere eskatzen dugu kala hau egiteko. Diru askorik ez da behar, eta, gainera, berehala amortizatzen da.

Udalari eskatzen diogu, beraz, ez ditzala ahanzi herriko bizigiroari eta bizitzaren kalitateari dagozkien puntu ekologiko hauek.

Alfredo Lainsa

BORDARI ETA SATARKA LEHIAKETAK

Lehiaketa hauen berri lehen ere eman genuen.

Helduek eta gaztetxoek har dezakete parte literatura-ko gai hauetan. Idazlanak Udaletxean entregatzeko epea, Irailaren 15ean bukatuko da.

Lehiaketa onarriak hemen argitaratu zirenez, ez goaz berririo esatera. Nor-txera jakin nahi bala, jo dezaia udalekera.

PARROKIAKO BIDRIERAK

Gure lehenbiziko alean bidriera edo beirateriak buruz esan zigun don Martinek, ari zirela konpontzen, zeren eta herriko eta tratu txarrez hautsiak zeudelako gehienak.

Orain dakiguna hauxe da: konponketak lana ia ia bukatua dagoela, eta oso politak ari direla gelditzen. Ea oraingoan lehen baino suerte hobea eta bizi luzeagoa izaten duten.

Konpontzaileak, Irungo Unión de Artistas Vidrieros, Vitroluz-koak dira.

Hurrengoan, bidriera guztiak banan-banan nolakoak diren eta zer adierazten duten esango dugu.

HAMAR URTE

Hamar urte. Oroiten naiz orain dela hamar urteetako jaietan, lagunekin lehen jaietako afaria izan nuela. Eta egun berean San Pedro kalean Zabala erahil zuen guztien zarradaren aurrean. Gertaera honek, gertaerak berak, gero eta zentzazio dezepzionagarriagoa ematen dit. Heriotza bera dezepzionagarria dugu, bainan heriotza famatuak uste dut txarragoak direla. Artikulu honek ez du asmo zehatzik. Baina erreflexio bat egin nahi dut —kolektiboa balitzateke hobegauza bat azpimarratuz—, gure intransigentzia puntu imaginazinetara ailegatzen dela. Tragedia harek, gaur egun ahakarrik ekar

ahal izateak nazka ematen dit. Batzuek jaietan dena ahanztu behar dela diote, eta hori nik ez dezaket ulertu. Gure arazoez, ideiez, zapuzteak eta abar, hor diraute. Jaietan alaitasuna nagusi izan behar badugu, zergatik ez urteko egun guzietan? Eta horrela denboraren dibisio zentzugabekoan sartuko ginatke. Egun batetan lan egitea "tokatzen" zaigu, beste batean atsedeen hartzea, beste batetan nigar egitea edo far egitea, berdin da. Eta hola goaz.

Eta egun hura igaro zenez geroztik hamar urte. Eta noski, gehiago igaroko dira. Eta bakoitzak gehiago interesatzen zaion ikuspuntutik jarraituko du jaiak

ikusten. Berriro mota guzitako iritziak —agian garrasiak esan beharko nuke— entzungo ditugu. Leku guzietatik, erantzunbeharrak, erruak, irainak... banatuko ditugu. Horrela igaroko da 10. urtemuga hau. Jaiak berriro igaroko dira, urtero gertatzen den bezela, jendetza eta alkoholan itotako zurrunbiloaren artean. Denak jaiak gozatzen saiatuko gera, eta egun batean bukatuko dira, akabot, denak lo egitera! Heldu diren jaien zai berriz gauza bera egiteko. Bainan tristeena ez da hori, aurtun beste Zabala bat balitz, hemendik hamar urteetara, orain bezela egongo ginatke. Hamar urteetan zehar ez dugu deus ikasi.

Iñigo Etxebeste

HONDARRIBIAN JAZZ

Euskadiko kultur ekintzen artean, lehen mailako bat "Jazza" dugu. Ez da bada gauza berria nahiz eta Hondarribian horrela izan.

Hortxe dago JAZZA. Herriko Jai Nagusiei hasiera bizia emateko prest. Jaietako motorrak ondo berotzen hasteko aukera ederra.

Espresio Tailerraren eginkizunetako bat kulturaren zabalkundea da, horregatik talde eta alternatiba sortzaileekin harremanetan jartzen saiatzen gara, ez zaigu ajola nongoak diren, gauza onak erakusten badizkigute behintzat. Gure helburua hau da, ongi sortutako gauzak, zerbeit aportatzen ditugutenak, begi irekitzaileak eta dibertigarriak eskaintzea, alegia Hondarribira ikuskizun egoki batzu ekartzea.

Lehen saioa, joan den Apirilko Uda-berri Jaian Aldabak emandako kontzertu errenazentista izan zen. Bigarrena, Irailaren 5ean eskainiko duguna izango da. Hirugarren bat egingo dugu datorren Urrian, "Erritmo eta Perkusio"ko ikastaro bati hasiera emango bait diogu, baina ez dugu hirugarrenarekin lotan gelditzeko asmorik.

Duela urte bete, Bordelen "MUSIQUE EN CHANTIER" izeneko elkaratearekin harremanetan jarri ginen, hau musiko profesionalen talde bat da eta bere lana Jazzen oinarrituta dago, joera abangardistetan, horretaz gainera zenbait etnialaren aportazio musikakal ere jasotzen ditu. Elkarre hau 1975ean sortu zen, bere lan moduak formazio desberdinak onartzen ditu proposamenen arabera. Irailaren 5ean "DELTA ART ENSEMBLE" entzungo dugu eta bertan elkarteko 8 musikok parte hartuko dute.

Akitaniako Hiriburutik datorkigu Jaz-

za, baina beste leku askotatik ekar genezake, baita Euskadin dabiltnan ere, nahiz eta oraindik Hondarribira etorriak ez izan.

Irailaren 5ean, gauko 10etan Gipuzkoa Plazan elkartuko gara. Erritmo biziaren festei hasiera eman nahian.

GARINS

Erlojutegi-Bitxitegi

Zuloaga 16ean Tel. 643308
HONDARRIBIA

ARRATIBEL OKINDEGIA

Egur labea

Zubieta kalean Tel. 641975
HONDARRIBIA

GURE AMETSA

Taberna

Damarri etxea
HONDARRIBIA

Kantinerak bi klasetakoak izaten dira. Batzuk, oso lirainak, alardearen bixigarri. Besteak, kantinan behar bezun edaria ematen dizutenak. Alardes bakatu bezain laister GURE AMETSA tabernara hurbiltzen dira zenbait konpainiatoko partaideak gorputza frexkatzera.

SEBASTIAN

JATETXEA

Kale Nagusia
HONDARRIBIA

□ □ □

Inoiz ez dut ahaztuko Gualdupetik hurbil dagoen baserri batetan behin egindako otorduak. Bazkari zoragarria: itsaskabara olio, gatza, baratxuri eta bipermin freskoa basterik gabe, eta biperreda urdiazpiko eta etxeko arrautzetan. Aspalidiko kontua da bainan ederki oroitzen naiz sekula ez bait naiz gozatu hainbeste otordu batean. Maitekiro prestatuz gero, janari xumeak dira goxoanek.

Sebastián

BORDA

ERRETEGIA

Kale Nagusia
HONDARRIBIA

Ez dira garai batean hainbat margolari ikusten eliz torrea eta Kale Nagusia pintatzen. Ingurua hau berpizten ari dela esan genezake.

KANTAUARIKO ARRANTZALEAK

Doinua: "Aita Jainkoa denon izenez"

1. Denok dakigu arrantzaleak behar gorrian direla, Eta ez beste jauntxo dotore harroputz batzu bezala. Kontu gutzia hitz gutxiarekin laburtu liteke hala; Mixeria ta ezin bizia langilearen jornaia.

2. Gaur eguneko arrantzaleak arazo ugari baitu, Bihotzetikan diot nik ere: aupa! Aurrera jarraitu. Jende askoren laguntza dute baina ezin asko alaitu; Arrantzaleen kalbarioa ez da oraindik amaitu.

3. Elkarte haundi bat antolatu da europarrek bat hartzeko, Elkarte hortan sartutzea da arrantzaleen kalteko; Frantsesak ere azkarrak dira kondizioak jartzeko... Motiborikan ez zaigu falta eskarmantuan sartzeko.

4. Bordel(e) parean ba da leku bat txit ona arrantzatzeko; Lehen lizentziak behar zituzten han arrantzan ibiltzeko. Baina baldintza bat jarri dute genok European sartzeko. Arrazoi faltan ez zeuden haiek kondizioak jartzeko.

5. Hantxe dagonez kosta hontako arrantzarik gehiena, Baldintza hauxe jarri ziguten guretzako txarra dena: Bertan arrantzan ez ibiltze utzirik han dagoena

Frantzi aldeko arrastreroentzat Hartzapa dezaten dena.

6. Romero jaunak Oliver-ekin ez dauka talde makala! Ituna sina, "egunon" esan, ta segi nola edo hala. Ez ote zuten, ba, pentsatuko haiek tontoak direla? Kasu haundirik egin ez arren bereak entzun ditzala.

7. Konponbideren bat lortutzeko oraintxe dugu aukera, Ezertxo ere egin ezean goseak hilko bait gera. Hendaiakoen kaia histea da gure protesta era; Suak indarra galdu ez dezan ez etsi, eta aurrera.

8. Batzuek hau nahi besteek eman ez dago estabai gordina, Baina guk ere ustekabeen egiten dugu berdina. Saia gaitzen izaten behintzat alkar ulertzeko dina, Gaitz txarra bait da gure artean alkar ikusi ezina. Mayi Iza.

1986-eko Ekainean.

"ARTE EDERREN UDAL KONTSEILUAREN SORKUNDE AURREAN"

Duela hilebete pare bat udal bizitzak dimentsio berri bat lor dezan interesaturik gauden pertsona talde ugari bat bildu ginen udaletxean. Han ginen guztion ametsa hauxe zen: behar beharrezkoa zaigula gure kultur markoa zabaltzea, eta, hobetuz, gure lagun, adiskide eta herrikideei hurbiltzea.

Zenbat aldiz pentsatu dudan zein erraza eta liluragarria litzatekeen ongi eramandako HERRI BIZITZA.

Teorikoki, gure gizarte aurreratuagoa eta landuagoa da, baina, bestalde, imajinario gutxiagokoa eta bakartiagoa. Ez dugu zalantzarik egiten jendeak gero eta informazio gehiago jasotzen duela egunoro, bai liburuz, bai komunikabidez; baina... informazio hori oso da BAKARRIKAKOA edo BAKARTIA.

Bateren batek libururen bat irakurri, edo artikuluren bat aztertzen duenean, ateratzen ditu bere ondorioak; baina nire baitarako hartu dudana, nori transmititzen dion? Hortxe sumatzen dugu hutsune garrantzitsu bat: URKOA FALTA ZAIGULA.

Iritzi eta eztabaidarako foroak falta zaizkigu.

Halako frustrazioa sentitzen dugu ARTE munduan mugildu eta arte hori herriari agertu nahi diogunok ere, zerbaitetaz ahanitzi baginalakoan bezala. Aurkezten duguna bere osotasunean baloratzen ez den sensazioa.

Partitura edo literatur texto baten hedapenak gauza asko dakar berarekin:

1. Aurkezten zaiguna deszifratzen jakitea. Honetarako, gertaketa minimo bat behar du arduradunak.
2. Ikasi eta memorizatu, hortarako hilebetetan zehar ahalegin latzak eginez.
3. Imajinazio oso landua.

Honen ondoren, agertzen gaitzaizkio gero herriari, eta MINUTU BAKAN BATZUTAN dena amaitzen da... Txaloak, betiko txaloak, etabar... (FRUSTRAZIOA).

ARTE EDERREN UDAL KONTSEILUA proposatu genuenean, horixe, hain zuzen, nahi genuen, musika edo antzerki, margo edo eskultura, dantza edo mimo saioaren AURRETIK EGITEN DEN LANA HURBILDU HERRIARI. Horrela jarriko ginen harremanetan besteekin. Horrela ezagutuko genuen hobeto elkar, eta esatuko biziko genuen gure giro osoa.

Gure kulturaren, edo guk egiten dugun kulturaren egoerari buruz behintzat nik dudan iritzia oso sinple eta xumea da: BAKARTIAK GARALA = EZ DIOGULA ELKARRI GURE SENTIMENTSUAK ETA IDEIAK ERAKUSTEN, hau da, EZ DAKI-GULA ELKARREKIN BIZITZEN. Ondorioa?

ez digula axolarik "besteek" egiten dutena.

Hemen idatzia, mintzaz edo lumaz eginiko "erreflexioa" da, kritikagarria beraz.

Horixe eskatuko nieke herri kulturaren maila jasotzea nahi duten guztiei ere, ERREFLEXIONA DEZATELA ETA BEUREN IRITZIAK AGER DITZATELA, gizarte hobe lortzen saia gaitzen (zergatik ez gara lehenengoak izango?)

Bihotz bihotzez

Javi Busto

Berri pozgarritzat eta gutzit interesgarritzat esan beharra daukagu, Abuztuaren 20, 21 eta 22an, Eskifaia Abesbatzak eta Eskifaia Txikiak Santanderreko XXXV Festival Internacional de Música-n hartu dute parte. Orfeoi Donostiara, Irungo Ametsa eta Hamburgoko Orkestra NDR-ekin batera.

Talde bikain honek Gustav Mahler-ek egindako 8garren Sinfonia interpretatu zuen, Rafael Frühbeck de Burgos-en eskutik zuzenduta.

Zorionak Eskifaia!

S. Pedro kalean - Tel. 642734
HONDARRIBIA

Azken 40 urte hauetan aski esaguna
egin da jatetxe bezala. Baina lehendik
ere leku honek biltzen jende arrotsa
ugari, hemen bait zegoen Jauregui
hotela, orain dela 55 urte arte. Gero
fonda eta taberna gisa izan zen,
ondoren Marina taberna hutsa geratu
zen. Txoko zahar eta goxoa, beraz.

ALAMEDA

TABERNA

GARTZINIA zaharra. Makina
bat kontrabandista sartu dira
larrialdietan. Baserritarren txoko
goxoa.

ZABALETA

HARATEGIA

S. Pedro kalea
HONDARRIBIA

Jaizkibel mendian betizuak izan ohi
dira aspaldidanik. Bakarren batzuek
bestek ez zieten pertsoneri erasotzen.
Aberer arriskutsu horiek mendi honen
eremu itxi batetan biltzen zituzten
orain dela 50 bat urte arte Pasko
Bigarrenaren eta beste jai egun
batzuetan sokamuturretan erabiltzeko.
Zerentegi izena du paraje honek eta
oraindik zutik dago harriaz egindako
ixtuturaren zati bat.

AROZENA - ALBISTUR

Harategia

Zuloaga kalean Tel. 641860-641331
HONDARRIBIA

JUAN ALKAIN JAUREGI E.A.

"SUPRA" eta "DE DIETRICH" en
banatzaile bakarra

Mendelu - Tel. 642025 - HONDARRIBIA

EROSLE

Santiago kalean

Tel. 641540

HONDARRIBIA

PARIS

ILEAPAINDEGIA

Santiago kalea - Tel. 641010
HONDARRIBIA

"Moñoña" hitza goxo hori
orrazkera zahar horrekin zerikusirik
ote du? Kantinera guztiak moñoa
behar bezala jartzeko izaten dute
ileapaintzaileen laguntza, txapela
ere kurioso emateak asko balio du.

HAWAI

GOZOTEGIA

S. Pedro kalean
HONDARRIBIA

Gualupeko nobenatara joaten garenok
urtero dastatzen ditugu eroskilak.
Makina bat saltzen dira, baina ez da
alerik ere gure herrian egiten.
Hondarriako "espezialidadea"
gozogintzan San Markos opila da. Gaur
egun beste mila gozogarni ere prestatzen
dira HAWAI gozodendan arreta bereziaz.

ARRAUNLARI

JATETXEA

Butron pasealekua - Tel. 641581
HONDARRIBIA

Arrantzale herri honetan arraunlariak
marka onak egin ohi dituzte. Beñardo
Elduayenek gogoratzen ditu sarritan
Bidasoa ertzean esenita dagoen
beste arrantzale zaharrekin solasean
ARRAUNLARI jatetxearen aurrian
biltzen direnean. Laister jasoko ditugu
bere kontuak.

LAPITZ JANARIDENDA

Erosketa hobeak

S. Pedro kalean Tel. 641360
HONDARRIBIA

AXULAR LIBURUDENDA

Didaktika jokoak
Euskal liburu eta diskak

Martin de Arzu kalean - HONDARRIBIA

I. ALKAIN

Mertzeria - Ehungitza

Arrantzale Auzoan, 13
HONDARRIBIA

ARRAUN TALDEA

Hondarribiko Arraun Taldeak bi sail lantzen ditu azken urte hauetan, konpetizioa eta promozioa.

Konpetizioakoa, batez ere AMA GUADALUPEKOA traineroari begira, eta promozioakoa hamaika urtetik gorako neska-mutilek osatua.

Gaztetxoak

Jose Manuel Isasa, Patxi Zayas eta Shanti Larzabal dira 125 gaztetxo hauen ardura pertsonala hartu dutenak, eta lan miresgarria egiten ari direnak.

Aulki mugiezin edo mugikor, berdin zaie gaztetxo hauei, bietan dabilta eta. Batelak, monoplazak, skif, zortzi-koak..., mota guztietan egiten dute kirola, eta estropadetan ere parte hartu dute.

Azaroan hasten dira entrenamentutan, bai legorreetan, bai uretan, eta horrela hamarren bat hilabete, jo ta ke.

Sariak ere irabazi dituzte: Euskadiko Txapela 4-kadetan; Brontzeko domina 8-retan; Infantil Skifean ere Brontzeko domina, eta beste laugarren puestoa ere bai.

Orain, udan, oporrak ematen zaizkie, udazkena arte.

Trainerua

"Ama Guadalupekoa" jende gazte ete berriz ornitua dator aurtan, beteranoren batekin. Papeleta zaila du, zeren geldialdi luzearen ondoren, ez da erraza Hondarribiko traineruaren famari eustea. Hor dabilta San Juan, Zumaia, Kaiku eta Santurtzi, adibidez, lau urtetan arraunlari berekin gutxi gora behera.

Baina gu ere ez gabiltza gaizki. Hondarribiko estropadan, Il Pryca Banderan, bostgarren geratu ginen hamaseiren artean, laugarrenetik 4 segundutara. Beste estropadetan, erdi inguruan bukatzen dugu. Orain Kontxakoetan egon nahi dugu burua tente. Dena dela, patroia, entrenadore eta arraunlari guztien lana izugarria da.

Hauetxek dira, noski, lan haundiena egiten dutenak: Patroia, Antonio Oliden; entrenadoreak, Fermin Altuna eta Joxe Arrizabalaga; arraunlariak, Luis Mari Larretxea, Matxin Ellosegi, Iokin Sagarzazu, Aitor Egia, Iñaki Morte, Jose M. Isasa, Joserra Manterola, Patxi Zayas, Xabier Txapategi, Ion Kerejeta, Mattin Olasagasti, Juanjo Ausan, Aitor Arratibel, Jose L. Olazabal, Iñaki Arrizabalaga, Roman Altuna, Lazaro Olaziregi eta Aitor Agirre.

Juan Mari Bello

ZIKLOTURISTAK

Hondarribiko Txirrindulari Elkarteak irteera hauek ditu irailerako: 14an, Intersocial Hondarribia, 85 Km., haundientzat; eta txikiarentzat, 28an, Ulla Mendira, 45 Km.

Marlaxkak, bere aldetik, irailaren 14an: Sunbillara, 76 Km.; 21ean, Ezpeletara, 80 Km.; eta 28an, Andoainera, 80 Km.

HONDARRIBIA FUTBOL ELKARTEA

Hamabost urte bete ditu elkarte honek, eta denboraldi luze honetan lan bikaina egin du, herriko gaztediari kirolerako afizioa sartuaz eta bidea eskainiz. Futbolista asko pasatu dira ekipotik, gaur "viejas glorias" izendatu daitezkeenetik hasi eta azkenengo tenporada artean.

Klub hau 1971ko apirillean jaio zen, herriko soziedade eta elkarteek eginiko bilera bateko fruitu bezala. Berehala hasi ziren futbol zelaia egiten, oraingo "Hondartza Zelaia". Jende askok hartu zuen parte kanpoa egiten; lanerako eta kirolerako gogoa biziagoa zen garai hartan gaur baino. 1972ko urtarillaren hasieran inauguratu zen, Ondarroako Aurrera ekiporekin aurka, Ligako konpetizioan.

Preferentera igo ginenean, 1974-75an, zelaia guztiz berritu genuen, eta mailadia edo grada ere jarri genuen, kanpo nahiko polita eginez. 1975ko urriaren 12an berri-inauguratu zen, Aretxabaletaren aurkako partiduan.

Datorren tenporadarako, 6 ekipo ditu federatuak: Lehen Regionalekoa; Bigarren Regionalekoa; Jubenil Lehen Mailakoa; Jubenil Bigarren Mailakoa; Lehen Infantilekoa; eta Alebinetakoa.

Erramun eta Juanjo

KIROLETAKO UDAL KONTSEILUA

Kontseilu honen jaiotza eskolarteko konpetizioetan jarri behar da. Eskoletako, elkarteetako eta udaleko ordezkariak izaten ziren antolatzaileak, baina horri gorpuzta eman behar zitzaiola ikusi zen, eta horrela hasi zen Kontseilua. Konposaketa

Ikastetxoak: Ama Guadalupekoa, Biteri Eskola, Ikastola, Institutua, Jesus Haurra, Pedro Aginagalde eta San Jose.

Diru medioak

Udalako Kultur Batzordeari agertzen zaio diru aurrekontua, onar dezan, edo diru laguntza izenda dezan. Hiru sail ditu aurrekontuak: Eskolarteko, Promoziorako eta Konpetiziorako.

1986ko aurrekontua, honelakoa zen:

1. Eskolarteko	Gastuak	1.788.892	pezeta
	Sarrerak	404.091	pezeta
	Defizit	1.379.801	pezeta
2. Promoziorako	Gastuak	3.011.700	pezeta
	Sarrerak	375.000	pezeta
	Defizit	2.636.700	pezeta
3. Konpetiziorako	Gastuak	6.993.780	pezeta
	Sarrerak	3.715.000	pezeta
	Defizit	3.278.780	pezeta

Defizit osoa = 7.295.281 pezeta.

Presupuesto hau Udalari aurkeztu eta zortzi hilabetez erantzunaren zai egon ondoren, %54 bakarrik eman digute, hau da, 4.000.000 peza. Gastuak eginik daudela pentsatzen badugu, ez dakigu nola konponduko ditugun zorrak.

Kirol Taldeak: Arin Taldea, Arraun Taldea, Azeri, Eskubalio Elkartea, Basket Elkartea, Deporte Escolar, Futbol Elkartea, Itsaski Baita, Izurde, Kirol Taldea, Marilaxka, Pelotazale Elkartea eta Txirrindulari Elkartea.

Alderdi Politikoak: PNV, HB, EE eta PSOE.

Eraketa

Hilean behin biltzen da Kontseilua, normalki. Bileretan aztertzen dira kirolari buruzko gai guztiak.

PILOTA

Maiatzako alean aipaturik bezala, Hondarribiko txapelketa aurrera doa eta ospatzen ari gara, nahiz eta erantzun eskasa izan jendearen aldetik.

Bainan hemen ditugu gure pilotari gaztek jo ta ke, eta aurrera goaz.

Abuztuan zehar ospatu dira azken-aurrekoak eta emaitza batzuk aurrerantzen ditugu.

Banako txapelketan hauek izan dira:

HAURTZOAK

GARMENDIA 18 - AMUNARRIZ 13
AGIRRE 18 - LACA 11

Gaxen

JANTZIAK

Matxin de Arzu, 1
HONDARRIBIA

Ynessa de Gaxen, oinaze mehatxuak ere makurtu eraztea lortu ez zuten andrea.
Ongi zekien berak ez zela sorgina, zenbait buruberok salatzen zuten bezala, eta horretxeagatik ez zuten amore eman.
Orain dela 375 urteko kontua da hau Hondarribian gertatu zena.

Egindako lana

Eskolarteko txapelketak antolatuta ditugu: **Atletismo, futbol, futbito, saskibalo, eskubalio, pilota eta ejedrez-ekoak.**

Baita miniolinpiada ere, eta udan saskibalo, tenis, igeriketa, bela, wind-surf, tiro neumatiko, hipika eta mendia. Gainera, karrera ziklista, estropada, pilota partidu, etabar.

Etorkizuna

Baikorrak (optimistak) gara gerora begira. Ilusio haundia dugu eta ondorioak ere oparoak dira. Gure nahirik bi-zientetako bat hondartzan pizina estalia egitea da, eta hantxe bertan kiroldegia eder bat. 200 milioiko presupuestoa du, eta Diputazioak %55 ordaintzen du. Nahiz eta gutzia batera ezin egin, hasi behintzat.

Amuten ere nahi dugu kiroltokia egin. Terrenoa erosi zuten Udalak, eta orain 18 milioi behar dira.

Gero, Soroetako pilotalekua estali ere bai, gehiagotan eta hobeto aprobetxatzeko.

Hauek dira gure arazoak eta asmoak. Ea ongi betetzen diren gatzediaren onerako.

Kornelio Olasagasti

HAURRAK

ARANBURU 18 - DOMINGUEZ II 15
CUÑADO 14 - OROÑOZ 18

UMEAK

AGINAGA 18 - GONZALEZ 7
DOMINGUEZ I 18 - ARRUIBARRENA 3

KOSKORTUAK

ORBEGOZO 18 - ELIZETXEA 10
CAMIO II 18 - GARCIA 3

GAZTEAK

GOIKOETXEA 22 - PIKABEA II 19
CAMIO I 14 - PIKABEA I 22

Abuztuaren 31an, goizeko hamarretan azkenak jokatu dira banako mailan.

Irailaren 7an, arratsaldeko bostetan binakakoak. Gainera garaileek beraien trofeoak jasoko dituzte egun horretan eta aipamen berezia egin nahi dugu Teodoro Hernandorena jaunari eskekiniko zaion omenalditxoari. Ongi merezia baidubera, eta bere lumaz egindako lanagatik esku-pilotaren alde.

Beraz, badakizue, denon oroimena jaso dezala giro goxoan Irailan 7an arratsaldeko 5etan. Eta esku-pilota goratu dezagun.

M. K. Balerdi

Arrecubieta

ARTE ETA APAINKETA IKASTEGI
Gipuzkoa enpar., 2 - Tel. 643288
HONDARRIBIA

Arrecubieta

MARRAZKI ETA MARGOLARITZA IKASTEGI

IRUN:
Kale Nagusia, 15 - Tel. 613317

HONDARRIBIA:
Juan de Laborde, 6

Itxas-Lore

LOREDENDA

S. Pedro, 65 - Tel. 640202
HONDARRIBIA

Itxasoan ere sortzen dira lore eta landare ederrik. Orain dela urte gutxi arte Karmengo Ama Birjiñaren jaia ospatuz Itxasoan ito diran guztien alde oitotz egin eta lore koroa botatzen zen amabirjiñaren irudia eramanaz egiten zen prozesio batean.

★ Bukatu berria da 1986ko Biztanleen Udak Errolda (padroia). Ikusten den bezala, Hondarribiko biztanleen kopurua 13.046koa da.

• Herrian bertan bizi garenok, 6.505 gizaseme ta 6.541 emakume gara.

• Herriitik kanpora bizi direnak, baina hemen errolda-tuak: 111 gizaseme ta 96 emakume.

• Transeunteak: 169 gizaseme ta 181 emakume.

★ Santiago egunez guardia zibilek egin zuten errespresio basatiaren aurrean, udalak puntu hauek onartu eta Barrio-nuevori, Eusko Jaurlaritzara, Gobierno Zibilera eta prent-sara bidaltzea erabaki zuen:

1. Sorpresaz, indiskriminazioz eta astakeriaz Guardia Zibilek eduki zuten jokaera salatu eta kondenatu...

2. Zauritu eta kolpetu guztiekin bat egin, eta Anton Mari Alkaini ahal denik laguntzarik haundiena eskaini...

3. Berrito ere eskatu "EZ DAITEZELA ITZULI", hori guztion onerako izango delako, eta Hertzantzaz egin dadila ordenaren arduradun...

PSOEko kontzejalek bakarkako jokaera hartu zuten udal-letxean, zeren manifestazioa biolentzia izan zela esan zu-ten, jende guztia jakinean dagoelarik guardia zibilak etorri artean, ez zela ezertxo ere gertatu.

★ Pilotalekuaren aldamenean, alondiga berria ere egite-
ra doa Udala. Bi planta edo solairu izango ditu. Behe aldean
bulegia edo almagazoa joango da, eta goikoan Udalteko
bulego batzuk kokatuko dira, hirigintzari dagozkionak. Obra
honen kostoa 18.747.232 pezetakoa izango da. Udalzke-
nean hasiko dira obrak, eta 9 hilabetetan egingo da

★ Aurreko alean lapurretari buruz "ERNEI" ibiltzeko esaten genuen, eguneroko ogia baino ugariago dabiltzalako etxe-
tan, dendetan, tabernetan, kotxetan eta nonahi sartzen.
Berdin jarraitzen dute oraindik, eta esaten eta egiten den
guztia gutxi izango da.

Udaltzaingoak atxilotu ditu batzuk, eta kalabozora era-
man ere bai, epailearen aurrean deklaratu ondoren. Hona
hemen lapurretan atxilotutakoak datoak: Francisco Jose
S. O. (24 urtekoa) eta Daniel B. A. (18 urtekoa), kotxe baten
ebatsi nahiean; Julian J. C. eta Juan Andres M. M., parro-
kian ebasterakoan; Maria Begoña M. S. (18 urtekoa) eta
Manuel M. B. T. B. (20 urtekoa), senar-emazteak, bortxake-
rizko lapurretan pilotari baten kotxean; Jesus M. G. C. (23
urtekoa) drogataua zegoelarik, udaltzain bati begiondoko
emanda; Felicidad J. C. eta Angel B. C., senar-emazteak,
heladeria batetan harma eta guzti lapurretan; Jose Ramon
P. B. (20 urtekoa) eta Alberto M. A. (23 urtekoa) kotxe baten
kristala hautsi eta ebatsi nahiean; A. G. (20 urtekoa); A. G.
(22 urtekoa); S. G. (22 urtekoa); beste gau batez ia ia heroi-
na trafikoen zebilen jendea atzeman zuten udaltzainek, bai
eskratu zuten kargamentua, kileordigukoa, heroina manipulatzea.

Bestalde, problema gorriak izan dituzte udaltzainek,
zapzi zepo jarri eta haurrak guardia zibil eta polizen ko-
txeak zirelako, eta hauek pistola aterata eta ibili zirelako.

HERRIKO JAIK PEZETETAN

Irailak 5.	Jazz kontzertua	370.000 pzta.
	GUZTIRA	370.000 pzta.
Irailak 6.	Futbito	72.000 pzta.
	Buruhandi eta erraldoi	40.000 pzta.
	Margo Lehiaketa	55.000 pzta.
	Toka Txapelketa	35.000 pzta.
	Plater Tiroketa	40.000 pzta.
	Saskibaloa Torneoa	171.000 pzta.
	Haurren Jaialdia	120.000 pzta.
	Batel Estropada	85.000 pzta.
	Guadalupeko Igoera	63.669 pzta.
	Gasitadiaren afaria	15.000 pzta.
	Kantineren karroza	195.000 pzta.
	Txistulariak	10.000 pzta.
	Dantza. Musikabanda	110.000 pzta.
	GUZTIRA	1.011.669 pzta.
Irailak 7.	Haurren tanborrada	120.000 pzta.
	Kanpakiak jotzea	15.000 pzta.
	TITIBILITI Txistulariak	22.000 pzta.
	Plater Tiroketa	20.000 pzta.
	Pilota partidukoak	437.000 pzta.
	Antortxa pitzea	20.000 pzta.
	Zinema	25.000 pzta.
	GUZTIRA	659.000 pzta.
Irailak 8.	Alardea	2.609.625 pzta.
	Irungo Musikabanda	350.000 pzta.
	Dantza	95.000 pzta.
	DYA	60.000 pzta.
	GUZTIRA	3.114.625 pzta.
Irailak 9.	Dultzaineroak	20.000 pzta.
	Haurren jaialdia	100.000 pzta.
	Sokamuturra	35.000 pzta.
	Karrera ziklista	90.000 pzta.
	Euskal Dantzak	100.000 pzta.
	Dantza	70.000 pzta.
	Su artifizialak	400.000 pzta.
	GUZTIRA	815.000 pzta.
Irailak 10.	Txistulariak	32.000 pzta.
	Arrantza Eguna	265.000 pzta.
	Kukañak	153.000 pzta.
	Sokamuturra	35.000 pzta.
	Zaharren bazkaria	250.000 pzta.
	Txaranga	45.000 pzta.
	Tortilla Lehiaketa	70.000 pzta.
	Euskal Dantza Txapelketa	148.000 pzta.
	Kantaldia	201.000 pzta.
	Antzerkia	50.000 pzta.
	GUZTIRA	1.249.000 pzta.
Irailak 11.	Txistularien Alardea	192.600 pzta.
	Bertsolariak	56.000 pzta.
	Herri Kirolak	224.000 pzta.
	Fanfarrea	70.000 pzta.
	Rock	300.000 pzta.
	GUZTIRA	842.600 pzta.
	Jai guztietako gastoa	8.061.894 pzta.

Oharra: Jazz eta Rock kontzertutan, sarrera kobratu egin-
go da, eta jasotako dirua Udalari itzuliko zaio.

KANPINTXO

ARRAINEDEGIA

Damarri etxea
HONDARRIBIA

Ez dira gaur goizeko kontuak, ez.

*Garai batean angula ugari
arrapatzen zen Kosta auzotik
igarotzen den erreka honetan.
Orain, ordea, arraindegian bilatu
behar.*

HONDARRIBIA

LORE ETA LANDARE MINTEGIA

ENDANEA baserria
HONDARRIBIA

*Orain dela urte gutxi arte, Hondarribiako
jaietan leiho eta balkoi loratuen artean
sariketa bat egiten zen. Gure herriko
ohizko irudi bat San Pedro kaleko
jeranioz betetako balkoiak dituzten
etxeak dira. Ohitura ederra gure amonek
utzi digutena.*

JAUREGI

NAUTIKA

Zuloaga kalea - Tel. 641226
HONDARRIBIA

*Arrantzaleen lana oraindik latza baldin
bada ere, hobekuntza mekaniko eta
elektronikoei eskerrak asko arindu da.
Horretan alegindu dira aspalditik
Tiettino eta bere semeak. Gaur egun
itsaso zabalera paseatzera ere
Hondarribiatik ontxi ugari joaten dira.
Yate hauek zaintzeak lana galanta
sortzen du.*

BURBUXAK

*Artileak pisura
Neurriko elastikoak*

Santiago kalean HONDARRIBIA

LUIŞA

Arrandegia

Zuloaga kalean Tel. 641757
HONDARRIBIA

GALARZA

Garbigaidenda

San Pedro kalean HONDARRIBIA

SOKOA

JANARIDENDA

Sokoa merkataldegia
HONDARRIBIA

*Etxe politaz bete da orain dela urte
batzu arte baratze zabala zen paraje
hau, Torre eta Brune Enea
baserrien artean orain barazkiak
dendan besterik ez dituzu
aurkituko. Artozailak? Beste
auzoetan ere gero eta gutxiago.*

LA CROISSANTERIA

OPLI DENDA

Villa Dolores
HONDARRIBIA

*Kai zaharrerako bidean, eguzkia
hartzera edo etxeako bentara noiz
etorriko zai egotera joaten direnzentzat
denbora pasa goxatzeko aukera ederra
eskeintzen zaiguna aurrerantzean.
Garai bateko ogi puskarren partez,
croissant egin berria. Krush, krux.*

AURKI

DASTALEKU

Damarri etxea
HONDARRIBIA

*Biteri eskolatik irten, umekak
zumardian jolasean utzi eta
etxeakondreak txokolate beroa
edanaz auzoko gertaerak ikasteko
aukera ederra. On egin!*

"HONDARRIBIA" aldizkarian idatzi
nahi duenak, edo gure berri jakin nahi
duenak, Udaletxeko 642340 telefonora
jo beza, edo bertara joan eta Euskara
Azpibatzordeaz galdetu. Baita, Korreo-
setan Udalak duen posta kutxara (apar-
tado de correosera) bidali idazlanak.

GABI

Loradenda

Al. Alonso kalean Tel. 642107
HONDARRIBIA

MARTINEZ ORTIZ

Haltzaridenda

Butron Ibilbidean
Tel. 642647 dendakoa - 643423 etxeakoa
HONDARRIBIA

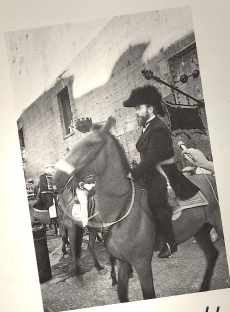
HONDARRIBIARRAK GARA

GAZTEAK GARA

106 URTE DITUGU.

GURE HERRIA EZAGUTZEN DUGULAKO MAITE DUGU.

Eta urte osoan lanean ari ondoren, pozenen pozez jarraitzen gara hondarribiarrekin jaietan ere gure herriko kultura suzpertuz eta ohitura zaharrei eutoiz denon mesedetarako. Hori da gure helburua nahiz lanerako orduan, baita jaiak iristen direnean ere.

ZORIONAK
HONDARRIBIA

CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL

AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA

HONDARRIBIKO KUTXA